

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 11 JANUARI 1914.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

ÄNKEDROTTNING SOFIA.

Hoffotograf L. Larsson foto

Till änkedrottning Sofias minne.

DE, SOM sågo kung Oscars kista i Slottskyrkans kor minnas att på locket hvilade endast ett ankare af liljekonvaljer. Då man hörde att änkedrottningen nedlagt det som sitt sista ord till den make, hvars lif hon delat under 50 år, fann man valet af symbol helt karaktäristiskt. Ankaret vittnade om att till dem där sörja som om de intet hopp hade, hörde icke änkedrottningen.

Och man vet, att denna hoppfulla förtröstan alltjämt följde henne ända fram till den fridfulla dödsbädden.

I det land, där nu alla tankar åter samlas kring "gamle kungens" åldriga maka, skall man hufvudsakligen dröja vid den kristna lifsåskådning, för hvilken denna hvita blomsterankare var ett uttryck. Trots att hon varit svensk sedan förmälningen 1857, då den unga prinsessan af Nassau blef herzoginna af Östergötland, kände folket i grunden föga sin drottning. Sitt familjelif, sin dagliga tillvaro med dess sorg och glädje skyddade hon som sin enskilda egendom och föga visste man om hur årensskiftande händelser togo sig ut sedda från hennes plats och med hennes ögon. Men det stod klart för alla att drottning Sofia var en af dem, som på fullt allvar afgjort sin lifsåskådning och lefde vänd mot evigheten, en af dem, för hvilka jorde-

Från änkedrottning Sofias 75-årsdag på Eriksberg i Östergötland. Från vänster: Prins Eugen, drottning Victoria, änkedrottningen, konung Guslaf, prinsessan Ingeborg, prins Carl och prinsparet Bernadotte. På trappan de unga prinsessorna Margareta, Märtha och Astrid m. fl. Hoffograf Winge foto.

livet därför får sin säregna belysning. Det säges om nästan alla furstinnor vid deras frånfalle att de varit välgörande, men för helt få torde väl lindrandet af nöd varit en sådan lifs-uppgift vid sidan af hemmets plikter som det var för drottning Sofia. För svenska folket är hennes namn oupplösligt förbundet med Sofiahemmet; de som varit eller äro knutna vid anstalten veta hur mycket af hennes intresse, tid och krafter äro gifna till företaget. Drottning Sofias förening

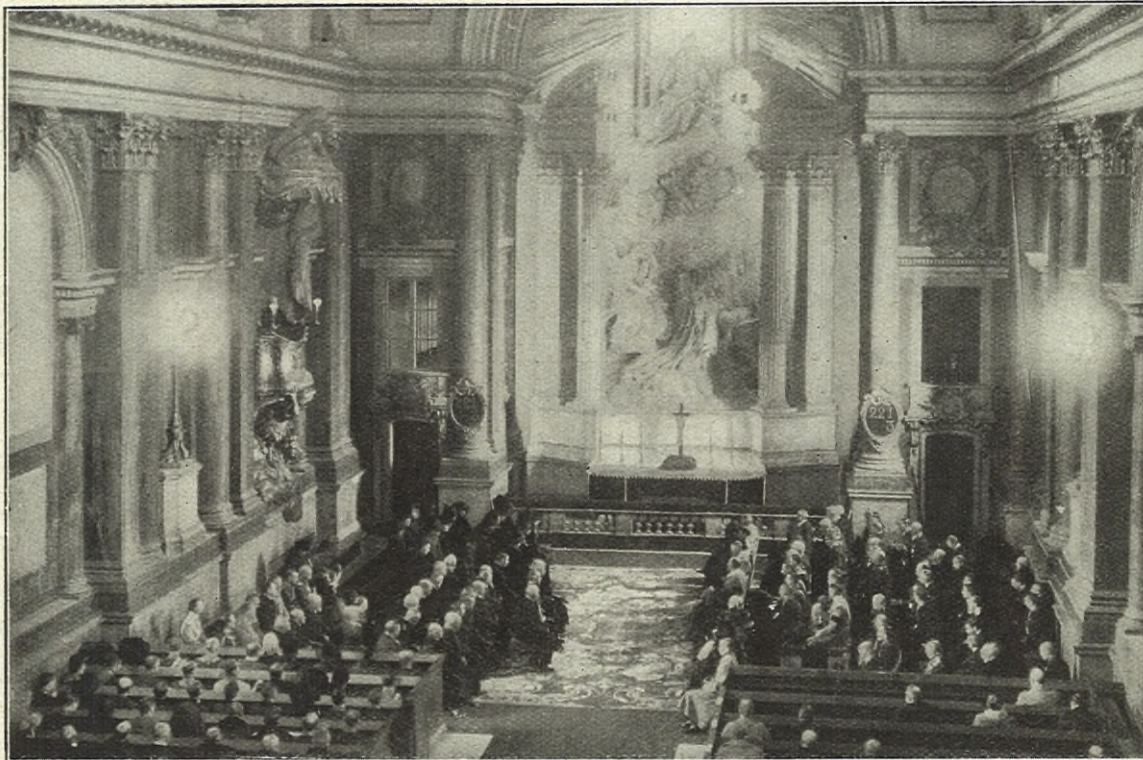
också enstämmigt såväl här som i Norge tillskref hennes inflytande att krig förhindrades under unionskrisen. Man gör sig kanske icke alltid reda för hvilken auktoritet inom kungliga familjen, främst hos konung Oscar, detta förutsätter. Men då nu de, som kände henne närmare skildra den beundran och vördnad hennes klokhet och fasthet, hennes kärleksfulla plikt-trohet förvärfvat henne inom hennes familj, så stämman dessa uppgifter nära samman med den allmänna upp-

för Sjukvård i fält bär heller icke hennes namnför-gäfvos. Vi kunna också erinra om Skyddshemmet på Söder och Guldbrölloshemmet.

Då vi här särskildt sett drottning Sofia med folkets ögon såsom den varmt religiösa med blicken mot evigheten lefvande furstinnan, med en känsla för de lidande som närdes af hennes egen sjukdom, få vi icke glömma att folket

om hennes inflytande till fredens förmån år 1905.

Det är ett vackert minne och exempel, den gamla kungamodern efter sin bortgång lämnat oss. Hon hvilat nu i Bernadotternas grafkor, där hennes kista står på en katafalk bredvid konung Oscars, och bland raden af svenska drottningar, som här fått sin plats. intar hon ett hedradt rum.

Sorgegudstjänsten i Slottskyrkan den 30 december 1913, med anledning af änkedrottningens död. På främsta bänken till höger i koret sitta de kungliga personerna. Almberg & Preinitz foto.

Den hvita droffningen.

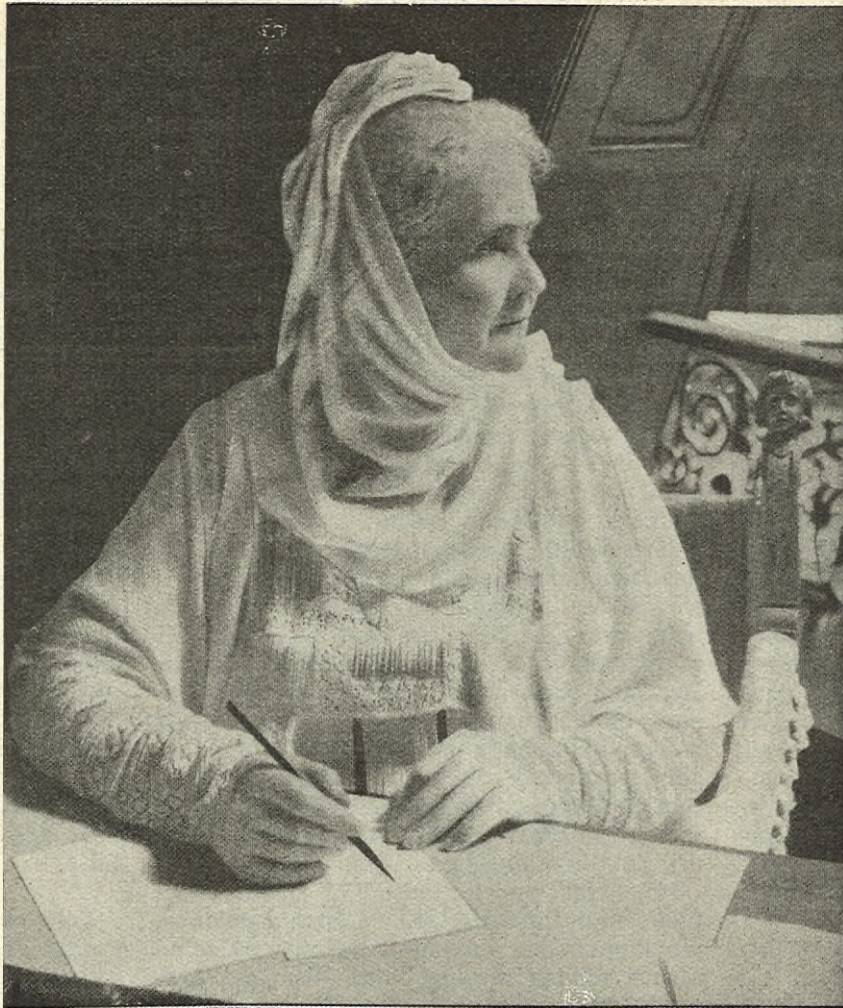
DET VAR EN GANG en liten prinsessa i en gammal borg vid stranden af Rhen — så börjar sagan. Och en saga är det alltigenom. Men det är ingen lustig saga och ingen liten glad prinsessa. Med förfäran minnes den gamla droffningen sin olyckliga barndom, då hon, öfverlämnad åt en hjärtlöst hård irländsk guvernant, i lårar om nätterna kysste sin örngåttskudde. Det var som hade hon redan vid dessa så tidiga år kommit till insikt om, att örngåttskudden, på hvilken man seglar bort till drömmarnas land, är människobarnens bästa vän. Af kuddar och dynor förfärdigade hon också sina första dockor. Och, då droffningen af Preussen en dag steg in i hennes rum, där hon satt på golfvet med hela sin underliga familj omkring sig, ropade den lilla, alldeles utom sig: "Jag förbjuder dig att trampa på mina barn!" —

Hennes första år voro till den grad bittra, hon behandlades med sådan hårdhet af dem, som den gammaldags stränga modern satte att uppfostra henne, att hon omsider inbillade sig själf vara så obotligt elak, så omöjlig till bättring, att det alldeles inte tjänade något till att bedja om förlåtelse. —

Denna Askunge växte upp till en förtjusande vacker ung kvinna, omsvärmad af hyllning vid alla hof från Petersburg till London och öfverallt omtalad för sin djupa och mångsidiga bildning — man brukade skämta med "Tourbillon" att hon helst talade filosofi med sina valsörer. Och sin svåra elakhet ådagalade hon egenligen däruti, att hon var den ömmaste vårdarinna af sin sjuke broder Otto, liksom af alla andra lidande, hvilka kommo i hennes väg. Odet gaf henne alltså ett öofverskådligt ändlöst fält för hennes brinnande åtra att hjälpa, hela, frösta och stöda, då det ställde henne sida vid sida med denne målmedvetne, pliktuppfyllde kärnkarl, Carol af Hohenzollern, såsom Rumäniens härskarinna.

Någon talade en gång med den hvita droffningen om en regent, som åtnjöt stor popularitet i sitt land. — Nåja, sade hon litet melankoliskt, han har ju också gjort sig möda att låta sig födas inom sina förfäders kungarrike. Men vi två ha haft att eröfra vårt eget kungarrike, vi! —

Och hon har i sanning eröfrat Rumänien. Hvilket land var det ej, då hon kom dit, detta tillhopaslagna Moldau-Valakiet, bortvänt från Europa, under halfmånens öfverhöghet, sedan århundraden ryckt fram och tillbaka af härsklystna, grymma och odugliga hospodarer, med en storgodsägareklass påmalad litet smink från Rue de la Paix, och med en allmoges oföränderligt svältande sig fram från höst till vår, för att under sommaren knoga ihop så pass mycket, att man ej skulle

Carmen Sylva vid sitt skrifbord.

stryka med af umbäranden under den kommande vintern — ett kinkigt problem, hvars slulliga lösning inte så sällan öfver korsades af hungersdöden. — — I en kall och kal kaserne, en dyster gammal bojarborg med spöken från forna blodsdagar, fick hon flytta in. Och folket, som vant sig från den turkiska regimen vid dessa oupphörliga ombyten af regenter, och hvilket ännu knappast var medvetet om ett ärfilligt härskarehus, det beredde den unga furstinnan många sorger och mycken besvikelse. Man kände ju inte ännu hvarandra.

Det gällde att göra Rumänien till en del af Europa, att bygga upp en civiliserad stat med allt hvad därtill hörer, där så litet fanns att bygga med. Ingen vet hvad det betyder att lägga ett försumadt och vanskött jordbruk till rätta, utom den, som själf lagt handen därvid. Men här gällde det ett helt land och folk. Rumäniens tillblifvelse är ett af våra dagars mest storartade utslag af den germanska andan, börjadt, genomfördt och fullbordadt af en man och en kvinna, hvilka enkom tyckas skapade och kallade till detta värf, hvars betydelse är sådan, att vår ras, att germanernas höfdingafolk måste erkänna det högsta i sig själfva i denna kungagärning. — Konung kommer af kunna, betyder en som kan. En konung såsom få har han varit, Carol af Hohenzollern, stödd af sin droffning. Borta från ensidig fruntimmerspolitik, från kraf och krafs, likgiltig för partierna, endast sökande sin nästa, har hon arbetat tum för tum, lärt köjornas invånare att väfva bättre och att få bättre betaldt, har öppnat en blomstrande utländsk marknad för den förbisedda kvinnliga husfliten, har tagit vård om sjuka och fattiga, bildat skolor och yrkesanstalter — aldrig som den nådiga beskyddarinnan, utan som den verksamhetsförstande, barmhärtighetsförstande

Carmen Sylva sjuttio år.

hjälperskan och vägledarinnan. Inga barn har hon — det finnes bara en liten tårbegjuten graf vid Catroceni — men hon blef en moder för hela sitt folk, själf vakande vid sina soldaters sjukbäddar i turkiska kriget på 70-talet, där Ryssland segrade endast med kung Carols hjälp, för hvilket det ädelmodiga Ryssland sedan visade sin erkänsla genom att helt enkelt själa Bessarabien från sin bundsförvant, och detta kommer Rumänien ihåg!

Ett sådant lifsarbete skulle gärna fått något af jäktad rastlöshet eller järnhård pliktuppfyllelse. Men inför Den hvita droffningen blir allting lätt och leende. Denna själ, som härdats i sorgen, bär alltid ljuset med sig dit hon går. Och ute på Castel Pelesch, det underbara slottet i Karpaterna, "lyser till och med konungens allvarliga ansikte upp". —

Ett yltrande som hon ofta har är detta: "Jag instämmer med min tant, droffning Sofia af Sverige: Hvad det ändå är

besvärligt att vara gift med en kung, ty man talar så sällan till maken, utan alltid till suveränen." —

En gång, på Rosendal, kunde jag inte låta bli att citera detta inför den varmhjärtade och älskvärda konungamodern, hvilken mångåriga lidanden hindrade henne att så ofta som hon önskade träda i beröring med det svenska folk, hon så mycket älskade.

— Ers Maj:t finner det ju lite besvärligt att vara gift med en kung.

Droffning Sofia gjorde stora ögon, undrande hvad i all världen jag menade.

Jag förklarade, att jag hört detta i Rumänien, och att det dessutom fanns anfördt i Bengescos biografi, hvilken ansågs fullkomligt korrekt.

— Det är onekligen ganska lustigt, men jag kan åtmistone inte påminna mig att ha sagt det.

Och hon bad mig att få låna den omtalade boken. När den sedermera återsändes till mig, lät Hennes Maj:t svara, att den intresserat henne mycket, "men fann det henne själf angående citatet något oriktigt framställt och ägnadt att vilseleda beträffande andemeningen i Hennes Majestäts yltrande". —

Hittills har det endast gällt Den hvita droffningen. Om Carmen Sylva har denna tidning vid olika tillfällen lämnat omfattande uppsatser. Dock är just här platsen att anföra några ord af den krönte författarinnan rörande ett arbete, hvilket första gången publicerades i Idun. Det underbaraste ställe i hela den moderna svenska litteraturen — ja, kanske de vackraste sidor, hvilka någonsin blifvit skrifna, och hvilka jag läst så ofta, att jag nästan kan dem utantill, det är då Gösta Berling är bedröfvad, och de rådlösa kavaljererna på Ekeby taga Fru Musica till

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B.**, Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

hjälp för att få honom glad igen. Man bjuder till med Haydns Oxfordsymfoni, utförd af samtliga kavaljererna. Det hjälper inte.

Så far lilla patron Julius fram sin gitarr och sjunger lustiga bondvisor. Det hjälper inte heller. Han blir bara vred och orimlig och brusar upp. Kavaljererna veta rakt inte hvad de skola taga sig till för att stilla Gösta Berlings sorg.

Men uppe på sitt rum har den blide Löwenborg sin enda skatt, ett simpelt träbord, på hvilket han målat en klaviatur och satt upp en notställare. På dessa bräder spelar han i ensamhet. Beethoven, aldrig annat än Beethoven. Så hämtar man ned det stumma instrumentet. Löwenborgs fingrar löpa öfver de målade tangenterna, medan i hans hufvud de härligaste melodier klinga och hans blick förklaras af de drömda tonernas smekande ackord. Allt ifrigare spelar han, viss om att de andra höra det väljud, som brusar genom hans själ.

Gösta Berling ser förvånad på honom. Och inför den fattige gamle Löwenborg, strålande lycklig vid sitt träbord, inför denna musik linar han upp. Den musiken lär honom att bära sitt öde och att bära sin sorg. Han är fröstad och Löwenborgs stumma Beethoven har hjälpt honom igenom. — Har man en gång läst detta ställe, försäkrade Carmen Sylva, då är det feigt att låta sorgen taga öfverhand. Dessa sidor äro odödliga som en folkvisa!

Jag sade, att Selma Lagerlöf troligen aldrig befunnit sig så nära Bukarest som just då. Ty det var den sommaren hon reste i Dalmatien.

— Då måste hon komma hit. Ni förstår huru gärna jag skulle vilja taga emot henne. Skrif genast och bed henne vara välkommen. Rumänien har ju så oändligen mycket intressant att visa. Hon skall inte behöfva ångra sin resa.

Jag skref, men då mitt bref nådde Selma Lagerlöf, hade hon redan lämnat östra Europa och befann sig i Bryssel, hvadan hon endast kunde beklaga, att ett besök hos Carmen Sylva ej lät sig göra.

Måhända råkas de aldrig. Men ända ned till Den hvita droffningens hufvudstad på Valakiets slätter ljöd klangen af den blide Löwenborgs stumma spel i kavaljersflygeln på Ekeby! — MARI MIHI.

Darras' saga.

Af HUGO ÖBERG.

FAMILJEN BODDE SEDAN FLE-
ra år i en hyreskasern så långt
utåt, att barrskogen reste all-
varliga fasader tätt in på fönst-
ren. Men från början, innan
husfadern kom på obestånd, hade man hyrt i
lyxhus på Östermalm och varit van vid en
utsikt öfver myllrande storboulevarder och
solglittrande stråkvägar för ångslupar och
färjor.

Grosshandlare Brantell, ännu för några år
sedan en af storskräddare Bauers kräsna-
ste kunder och en chaufförernas afgud, kal-
lades numera rätt och slätt herr Brantell eller
bara Brantell, gick i illasittande konfektions-
kläder och åkte spårvagn på rabattkarta. Att
han för öfrigt bar sitt öde som en hel karl,
var där ingen som brydde sig om eller bara
förstod, inte ens hans närmaste. Strax efter
kraschen hade själfva kampen mot ödet eg-
gat mannen just genom det nya i situationen,
men åren hade gått utan förbättring eller

upprättelse och af det heroiska hade bara
blifvit något oändligt trivialt och tryckande.

Mot hösten detta år kände herr Brantell
som en stor böld af ledsnad gro ihop inom
det breda bröstet, som länge nog vidgats af
trots och sega förhoppningar, men slutligen
tycktes vilja sjunka in under enformighetens
och det omöjligas aldrig lättande tryck.

Det är slut med mig, tänkte han. Och om
ett par år fyller jag de femtio. Det här
blir olidligt. Hade jag bara inte familjen.

En eftermiddag i oktober, när han kom
hem från det försäkringsbolag, där en gam-
mal affärsvän skaffat honom en blysam
plats som ett slags kamrer, stod middags-
bordet dukadt med bara ett kuvert.

— Frun reste bort på förmiddagen, och
barnen har ällit med mig, upplyste jungfrun
på hans förströdda frågor.

Javisst, Ella skulle ju fara och hälsa på
hos den gamle mästaren, för hvilken hon i
sin första ungdom gick och spelade piano
och som nu bodde i en egen liten villa där
norrut bakom de svarta barrskogsfasaderna.
Det hade han glömt bort, så likgiltigt som
han blifvit för allt. Egen villa, jaha, hur
många villor hade inte han själf ägt under
sin glansperiod. Och nu satt han här i tre
rum och kök i en hyreskasern, fick vara glad
om han kunde få ihop till hyran första janu-
ari, sista kvartalet hade det hängt på ett hår.

Nej, det var för odrägligt alltsammans,
fullkomligt förstelnde. Denna smaklösa,
illa lagade mat på detta utskottsporslin på
denna solkiga bordduk och öfver det hela
detta kalla, hjärtlösa elektriska sken från
den fulaste bland afbetalningsamplrar. Hur
strålade inte förr den praktfullaste ljuskrona
öfver hans af finaste porslin och tunga,
gnistrande kristallglas öfversållade mid-
dagsbord! Hur mjuk och varm stod inte den
tiden festens luff kring hans hufvud, som sjöd
af vunna triumfer, nya uppslag och en oför-
brännelig lifslust! Och dock var han aldrig
någon frälsare eller en öfvermodig, bara en
glad bland de glada, som aldrig svek en vän
i nödens stund. Själf hade han blifvit sviken
af de flesta.

Men det var inte lyxen och festerna han
savnade, det var känslan af kraft och möjlig-
heter, förmågan att skratta eller gråta, läng-
tan till brottningar eller smekningar, själfva
lifspulsens starka slag genom varelsen!
Han var stelnad, kunde hvarken glädjas
eller lida, endast gräma sig i en olidlig stillhet,
som bra nära liknade den andliga döden.
Hans själs upplösningsprocess skulle snart
vara färdig och revolverkulan bara sätta
punkt efter en död mening.

Utän att afsluta sin enkla måltid steg han
upp från bordet, ringde mekaniskt på jung-
frun och förklarade att han ville sofva en
stund i fred för barnens slammer.

Ett par timmar hade förflutit, när herr
Brantell vaknade till ett medvetande, tungt
som en skendöds i en grafkammare. Ingen
lampa hade han haft fänd i rummet, när han
sommnade, och utkantens ödemarksmörker
skingrades föga af grusgatans vanmäktiga
lyktljus, som drunknade i oktoberregnet. En
själssjuka dofva ångest grep mannen på
den enkla schäslongen.

Då öppnades dörren sakta, en rännil af
ljus sipprade in genom springan, så hörde
han en hand trefva vid panelen och plöts-
ligt sken hela rummet upp. Där stod hans
hustru ännu i ytterkläderna och med något
föremål på armen. Bakom henne syntes de
tre barnen, först Algoi, elfvaåringen, sedan

Elsa, sjuåringen, och sist Ester, den tre-
åriga, "olyckan", som fadern brukade kalla
hennes i mörka stunder. Med förvåning stir-
rade han på denna högtidliga deputation.

— Är han inte söt, Teodor? tog hustrun
upp utan vidare inledning och kom fram
med föremålet på armen. Det var en liten
hundvalp, som hon omedelbart lät glida
ned i mannens mekaniskt fångande händer.
— Den heter Darras, jag fick den af mästa-
ren. Fem syskon till den här lilla stackarn
måste han själf släcka ut lifvet på, men Dar-
ras fick lefva. Vill du inte låta oss få ha
den, säg?

Herr Brantell var för öfverraskad för att
kunna svara. Han smekte omedvetet den
lilla hala mjuka varelsen, som tillitsfull och
nosande kröp upp mot hans haka och ville
borra sig in i hans armhåla. Från djurets
svart- och hvitfläckiga kropp strålade en
värme, som eggade likt elektricitet och gaf
ett omedelbart intryck af lefvande lif. Herr
Brantell hade inte på år erfarit sådana sen-
sationer. Och bakom stod den stumma kön
af barn och afvaktade med en bön i de
stort vidgade ögonen.

— Visst behåller vi den, sade herr Bran-
tell slutligen, och lilla Darras kröp ihop i en
knorr innanför hans uppknäppta rock. —
Fast det blir nog besvärligt och så skatten
till...

Till en början tycktes lilla Darras bara
sprida välsignelse omkring sig. Husfadern
i den pröfvade familjen kunde inte undvara
den lustiga terriervalpen, som såg så puls-
lustig ut och var så energisk i sina lekfulla
anlopp mot kelande fingrar. Herr Brantell såg
i det lilla djuret en lyckobringande fetisch,
och hans svärmod skingrades af hela fa-
miljens joller kring den sprittande varelsen,
som började göra små komiska försök att
gläfsa och lade sig i allt.

— Jag har aldrig sett så underbara ögon
på ett djur, förklarade fru Ella. — Bara han
får lefva?

— Äh, hvarför skulle han inte det? slog
herr Brantell bort, men rynkade eftertänk-
samt ögonbrynen.

Emellertid började Darras så småningom
bli litet bortskämd af barns och kvinnors ke-
lande dagarna igenom, så att husbonden
såg sig nonchalerad och blef missmodig. —
Ni fördärfva hunden för mig! sade herr
Brantell och stängde sig inne ensam på sitt
rum. — Jag är för gammal att ha leksaker,
tänkte han och kände sig plötsligt mera me-
lankolisk än någonsin.

En dag, när Darras uppfört sig illa på hus-
bondens tröskel, gaf denne honom en
klatsch, så att han skrek högt af förskräc-
kelse och kröp under en möbel och gömde
sig.

Herr Brantell kände ett ögonblickligt
hugg af ömt samvete, och efter den betan
var Darras rädd för honom. Barnen följde
skyggt efter sin far och hustrun såg nästan
sträng ut. Husbonden led af den allmänna
opinionens ogillande och isolerade sig allt
mera.

Så blef lilla Darras sjuk. Det började
med ond i magen, som inte ville gå öfver.
Barnen hade proppat valpen med mat, men
de vuxna inbillade sig att nu var olyckan rik-
tigt öfver dem. Ty samtidigt misslyckades
herr Brantell med ett par husaffärer, i hvilka
han medverkat som agent.

Men gossen Algoi blef Darras vårdare och
hade honom under sitt täcke om nätterna.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON,
PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

GRATIS

erhåller enhver vid rekvi-
sition min rikligt illustrerade
praktkatalog med ringmått,
guld- och silfverpjäser illu-
strerade i värden till miljontals kronor.

KUNGL. HOFJUVELERARE.
JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

Nu led det mot slutet af dystra november, och luften blef alltmera ängsligt tryckande i hemmet. Barnen väsnades inte längre, och lilla Darras, som vuxit mycket på sista tiden, började ligga slö så nära som möjligt intill kaminen i tamburen.

En söndag strax före middagen bröt det ut. — Låt barnen äta ute hos människan i köket! hade husefadern sagt till hustrun. — Deras gälla joller skär i mig, hade jag bara aldrig skaffat dem till världen!

Fru Ella gaf mannen en ond blick, men lät honom få sin vilja fram. Och de båda makarna satte sig till bords, men under en förfärlig tystnad, mäktad af ångest.

Plötsligt kastade han knif och gaffel ifrån sig och knöt en näfve mot taket.

— Du, Gud, däruppe! gnisslade han mellan tänderna. — Hvad vill du mig? Hvarför torterar du mig? Hvad ondt har jag gjort?

Och en ström af vilda ord flödade öfver hans darrande läppar, medan hans ögon gnistrade som en vansinnigs. Han hädade.

Hon reste sig. — Teodor, tig! Galning! Han ryckte till och gaf henne ett ögonkast som ett knifhugg.

— Jag vet, att jag talar hädiskt, oerhördt, men du, Ella, borde förstå hur öfverretad jag är och inte döma mig så hårdt.

Han talade nu dämpadt, nästan hväsande. — Om du hörde en skådespelare tala sådana ord från en scen, skulle du applådera, men din egen man, som spelar med i ett verkligt drama, honom ger du onda ögon och tystar ned! Du har aldrig förstått mig, och sedan olyckan kom öfver oss, ser du snedt på mig, som bara för din och dina barns skull stannat kvar i en olidlig tillvaro. Ve oss alla! Ve! Ve!

Och han grep, stirrande framför sig, med krampkraft om ett knifskaff.

Utän ett ord, men med ett knyck på nacken, gick hon ut ur den lilla salen. Borta vid kaminen i tamburen, till hvilken dörren stod öppen, reste sig slappt den lilla hunden och såg med sorgsna, dunkla ögon på husbonden, där han satt med handen om knifskaffet och stirrade framför sig utan att se något.

Plötsligt steg herr Brantell upp, gick in till sig, öppnade sin chiffonjé och tog fram en revolver, som han stoppade i fickan.

I detsamma ringde det ute i tamburen och sedan hördes röster af två kvinnor. En väninna till Ella? Javisst och just hon, som alltid retat honom med sin yllighet och fullighet!

Med en våldsamt suck sjönk han ned på sin schäslong och blef liggande med brännande hufvud och jagande hjärta.

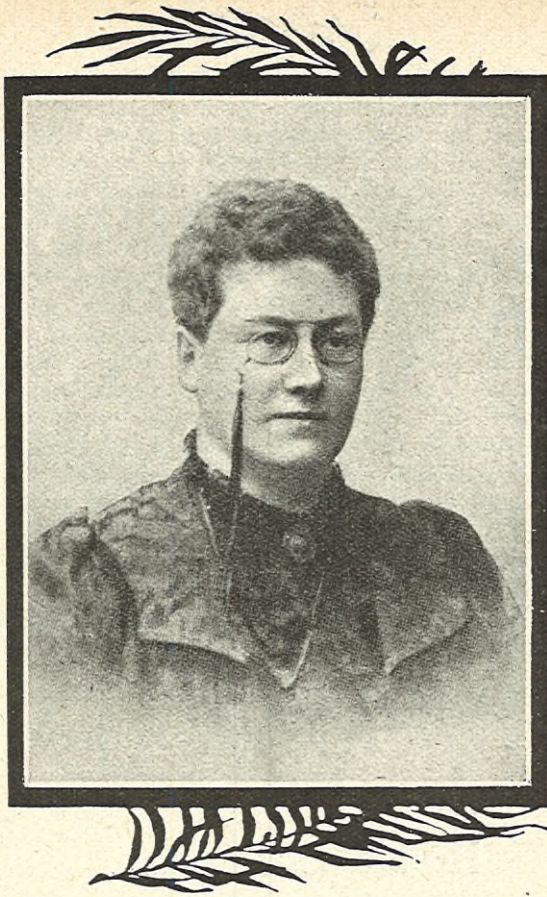
Hur länge han legat så, visste han inte, men plötsligt märkte han, att det var lyst, tryckande lyst i den lilla våningen. Kvinnorna sutto väl och tisslade därinne, om honom!

Nej, han måste ut, ut! Ut i natten! Han öppnade sin dörr, mötte ingen, skyndade ut, höll på att snafva öfver Darras vid kaminen, krängde på sig öfverrocken, tryckte en hatt på hufvudet och gick ut i mörkret.

Vid skogsbrynet hejdade han sig och vände sig om för att kasta en sista blick på hemmet, det fattiga hemmet.

På en gång såg han med ögonen vidöppna af häpnad, hur de elektriska lamporna i hans rum och i salen, nyss släckta, i ett nu tändes, och hur två kvinnosilhuetter svängde om i en glädjedans med armarna om hvarandras lif. Hustrun och väninnan! Galningen hade gått, och de andades ut! Det skimrade rödt för hans ögon, och ofrivilligt knöt han en hand mot skuggorna däruppe.

— Om ni visste att ni nu dansar dödsdan-

Alexandra Gripenberg.

ALEXANDRA GRIPENBERG ÄR AF de fyra framstående kvinnor, hvilkas lifsgärningar Idun i detta nummer behandlar, den enda, som i egentligaste mening kan bära namnet kvinnosakskvinna. Hon var visserligen i sin ungdom skönlitterär författarinna, påverkad af Topelius, men öfvergick snart uteslutande till de samhällliga spörsmålen. Hon blef en af Finsk kvinnoförnings bärande krafter, i många år dess ordförande. Äfven i Internationella kvinnoförbundet intog hon en framstående plats. Hon var det finska nationalförbundets ordförande och deltog i kongressen i Stockholm 1911.

Hennes främsta arbete var det dryga verket: Reformarbetet till förbättrande af kvinnans ställning, en frukt af studier af Europas och Amerikas samhällsförhållanden, som utkommit på svenska och finska.

Endast 56 år gammal har nu Alexandra Gripenberg avslutat sitt lifsverk, som äfven af dem, hvilka ej kunna gilla hennes hållning i alla frågor måste betecknas som synnerligen rikt på samvetsgrant arbete. — Inskränkande oss till detta korta meddelande hänvisa vi i öfrigt till hennes biografi i Idun nr 24 för 1907.

..... sen! mumlade han, stannad i sin hotande gest. Hans ögon voro onaturligt vidgade, och mitt i sitt uppror iakttog han allt som skedde med en oerhörd skärpa.

Plötsligt stannade dansen däruppe af, den ena kvinnan slingrade sig ur den andras tag och liftade ut genom fönstret. Det var Ella. Hon ryckte till och släckte genast ljuset.

Så stack ett litet flickhufvud fram och spejade bakom gardinen i hans eget rum. Det var Elsa, han tyckte sig nästan kunna se hennes skrämde ögon. Hon drog sig strax undan igen. Därpå blef allt mörkt och stilla däruppe.

Raglande som en drucken vände han sig bort och gick in i skogen, som slöt sig omkring honom.

Men fram på natten kom den olycklige herr Brantell ut igen ur den svarta skogen.

— Lilla Darras ska dö med mig, han ska dö

med mig! upprepade han gång på gång för sig själf. — Jag ska hämta honom, han ska dö med mig! Först han, den lilla stackarn, sedan jag själf! Sedan jag själf.

Herr Brantell kom upp för sina trappor, ledd af nattljuset, som han mycket ordentligt fände i entrén. Han låste upp sin dörr, tog af sig rock och hatt och trefvade sig fram till närmaste elektriska knapp.

Framför hans fötter låg lilla Darras, och det ryckte som af frossbrytningar i hans kropp.

Herr Brantell föll på knä bredvid hunden, som reste litet på hufvudet och såg på honom med af var nästan igengrodda ögon. Herr Brantell hade inte märkt, hur dåligt det var med lilla Darras på sista tiden. Darras var ju märkt af döden! Så mager den knubbiga kroppen blifvit!

— Stackars lilla hunden, stackars lilla Darras! talade herr Brantell till djuret och tog det i armarna, där han låg på knäna. — Nej, i natt kan jag inte, i natt kan jag inte! I natt ska vi sofva tillsammans i mitt rum!

Herr Brantell reste sig med valpen i armarna och stod ett ögonblick stilla.

— Har Algoth somnat ifrån lilla Darras, hvad? Så att du gick ned ur sängen, hvad? Lilla arma kräk! Men nu ska du sofva hos husse, lilla Darras. Kom nu!

Och den olycklige herr Brantell staplade in i sitt rum och kastade sig på sin schäslong med en fil öfver sig och Darras.

Han såg mästaren i musik gå ned mot en strand utanför sin villa, med fem valpar i en påse för att dränka dem. Och i morgon skulle han själf skjuta lilla Darras, som nu var så sjuk, att han inte kunde lefva. Men nu skulle de sofva tillsammans sista natten.

Det var nu långt in på förmiddagen nästa dag, när herr Brantell vaknade. Bredvid bädden stod hans hustru och betraktade honom. I handen höll hon ett bref, som hon räckte honom.

Han tog det mekaniskt och bröt det, läste: Käre Teodor!

Ändligen är stunden kommen, då jag kan gälda min skuld till dig. Jag har lyckats, och de 25000 kr. du för tio år sedan fick betala i borgen för mig, kan jag i morgon återbetala dig. Ring upp mig på förmiddagen.

Gamle vännen...

Herr Brantell hade rest sig ur filten och satt där fullt påklädd med brefvet i sina skälfvande händer. I dörren syntes, som när lilla Darras gjorde sin entré i familjen, en kö af tysta barn, Algoth, Elsa och lilla Ester.

Fadern stirrade från brefvet upp till hustruns ansikte. Så sade han:

— Hvarför dansade ni i går, Ella? Du och hon!

— Vi har inte dansat, Teodor! svarade hon lugnt.

— Jag såg det!
— Du var galen i går, Teodor!

Herr Brantell lät hakan sjunka mot bröstet, så mumlade han:

— Vi äro räddade, Ella! Se här!
Och han räckte henne brefvet.

Men gossen Algoth hade gått fram till bädden och rört om i filten. Plötsligt utbrast han:

— Darras är död, pappa! Herr Brantell ryckte till och stirrade. Så började han skaka af snyffningar. För första gången på långa, tunga år.

— Hvad mästaren ska bli bedröfvad, sade fru Ella.

— Han räddade mitt lif! mumlade herr Brantell...

Zenith's Växt-Margarin är det förnämsta!

FRU LOTTEN ALFVÉN
med ett af sina barnbarn.

Ett stordåd i det obemärkta.

FRU LOTTEN ALFVÉN, FÖDD Axelsson-Puke, som tredje dag jul gick ur tiden, var en märklig kvinna. Hon hörde till dem, som offra sig själfva för en lifsuppgift, en af dessa i det tysta verkande själar, som utföra stordåd utan någon som helst tanke på att någonsin bli omnämnda eller rosade — endast för den goda saken verkande med en aldrig svikande kärlek. Man kan säga att fru Lotten Alfvén gifvit sig själf för sina "pojkar" på ett rent enastående sätt. När hennes man dog, lämnade han henne med sex barn, fem gossar och en flicka, under små omständigheter.

Men den, som tog i med hårdhandskarne, det var fru Lotten själf. "Förtviflans mod är snarare det mod, som aldrig förtviflar," heter det, och den som såg framtiden i ögonen utan att blinka eller frukta för utgången, det var fru Alfvén. Hon köpte för en af mannen efterlämnad slant en mindre affär vid Engelbrektsgatan, som hon själf förestod i många, långa år under barnens uppväxt. Hon var uppe om mornarne vid 5-svepet och arbetade i ett sträck till sent på kvällen för att skaffa mat åt så många munnar och tjäna slantar till barnens uppfostran. Jag såg hennes vigselring — den sått så tunn som ett segelgarnsnöre rundt fingret, så hade arbetet nött af guldet på den. Arbetet satte hon också högst af allt, när hon sade till de sina: "kära barn, äta får ni göra när ni vill; jag har inga bestämda tider för er; endast jag vet att ni arbetar, är jag nöjd!" Och Gud skall veta att där arbetades och gnoddes i det Alfvénska hemmet. Barnaskarans beundran för modern var obegränsad och alla stodo i med oförskräckt mod, manade och eggade af henne. Där fanns olika gry i "ungarne", af hvilka en blifvit ingenjör, två läkare, en landbrukare och en musiker. När Hugo Alfvén häromåret ledde Musikfestens konserter i Uppsala och fi-

rade triumfer i universitetsstaden både som dirigent och tonsättare, sade jag till den åldriga, blida och intagande fru Lotten Alfvén: "nä, det käns väl förnöjligt för en mor att äga en så duktig son?" Jag kan ej påminna mig att hon svarade, men ett glömmet jag aldrig — hennes vackra blick; den talade så mycket mer. Hon log, ögonen tårades och strålade af lycka! Hon hade gjort allt för sina söner, hon var öfverlycklig att se dem alla lyckas på skilda banor. Ifrån ett infet, under år af svårigheter utan namn hade fru Lotten Alfvén genom personligt ingripande, genom eget exempel och genom uppmuntrande ord till arbete och uthållighet skapat en liten flock omkring sig af präktiga svenska män, hennes egna söner. Detta var hennes stolhet och i detta medvetande lade hon också sitt frötta hufvud till ro.

Om någon kvinna är värd beundran, värd att hedras och i älskad minne bevaras så är det fru Lotten Alfvén!

Requiescat in pace!

C. G. NYBLÖM.

Heliga ensamhet...

HELIGA ENSAMHET! DEN DJUPA tystnadens, de stora tankarnas, den öfverjordiska fridens moder! — Säll den, som gjort dig till sin vän, säll den, som lärt känna din stärkande kraft! Ledsnaden skall ej nalkas hans hus eller svärmodet hans sinne. — Hugsvalande ensamhet! Hur har jag ej längtat efter dig därute i lifvets brusande hvirvel, när tankarne i min sönderbråkade hjärna jagade hvarandra i oredigt kaos och min själ slets sönder bit för bit för att kastas ut att hackas af himmelens fåglar, hur har jag ej längtat efter din smekande svalka öfver min brännande hjässa, din lisande lugna ro för min sargade själ! —

Högtidliga ensamhet! — Gick du, o människobarn, en stilla aftonstund ute i naturens fria sköte och du såg öfver dig hvälfva sig det omätliga firmamentet med sina miljoner och åter miljoner strålande himlaljus, såg månens silande strålar mellan träd och buskar, dess silfverskåra glans öfver fält och ängar och rundt omkring dig rådde denna stora högtidliga tystnad, som stämmer människohjärtat till förståelse af Guds under och som hvarje mänsklig stämning skulle profanerat — kände du det icke, som om hela naturen legat i ödmjuk, stum tillbedja inför sin Skapare, märkte du, hur nära du var Gud? —

Underbara ensamhet! Ditt är de ändlösa drömviddernas rike. Där hejda inga tillbommade grindar min eldiga springares lopp; där susar jag på fågelns vingar öfver de stora skogarne, de öde hedarne, de fruktbara slätterna; där spejar min längtande blick rakt in i det strålande solögat; där är frihet, frihet utan något hämmande band, utan någon bindande lag — utom samvetets. —

Ljuftva ensamhet! Ungdomsdrömmarnas och den första kärlekens förtrogna! Hvem målade väl det drömda framtidslandets morgonrodnad i så gyllene färger som du, hur ljuflig var ej den bild du gaf af den älskade, hur kom du ej mitt hjärta att klappa, mitt öga att stråla i hänryckt skådan mot detta framtidsens lyckoland! —

Stränga ensamhet, själfanalysens skapare! Hur ofta kallade ej din befallande stämning fram ur sina gömslen småsinnets och afunden, likt fula, gråa grodor, som ville gömma sig i dypölarne, hur remnade ej själfkloketens och egenkärlekens granna väfnader för ditt pröfvande finger, hur kröpo ej fåfänga och äresjuka i stoffet för din straffande blick. —

Välsignade ensamhet! Du är oljan för de uppörörda hafven! — När vrede och bitterhet fyllde min själ och dess giftiga, skumkrönta vågor slog samman öfver mitt hufvud och hotade att uppsluka mig, då var det du, som räddade mig, då var det din manande röst, som bjöd stormen att lägga sig och hafvet att vara stilla. —

Barmhärtiga ensamhet! När jag blef kastad i förödmjukelsens och förnedringens ugn och dess brännheta eldtungor slickade mitt ansikte och bländade min syn, då var det din hand, som varnande hejdade mig och höll mig tillbaka vid randen af den bottenlösa afgrund, dit smärtan ville störta mig. I frestelsens stund, när hela mitt jag var glödande pockande begär, hvem var det, som gaf mig kraft att säga: vik hädan, frestare! — Du var det, återigen du! — Ditt är det tysta slagfält, där inga trummor ljuda, inga vapen rassla, men där själen ofta kämpar sina hetaste, hårdaste strider. Hur många segrar har du ej vunnit åt det goda och rättfa! —

"Och när du beder, så gäck in i din kammare och stäng dörren till och bed din fader hemligen, och din fader, som i det fördolda ser, skall dig det vedergälla uppenbarligen."

Löftesrika ensamhet! I ditt hägn reses den Jakobsstige, där bönens änglar gå upp och neder med himlabud.

Öfverstådda ensamhet! Som det nakna, grå hälleberget ligger du där i öknen. Solens strålar falla skarpa på dig och den förstande hopen knorrar och går dig förbi. Huru få äro ej de, som förstå och äga kraft att med själens trollstaf locka fram ur ditt inre den lifgivande källåder, som skänker pånyttfödelse och lif åt öknens trötta vandrare.

Rika och sällsynta äro dina gåfvor: helande balsam åt den vingskjutne, hamn åt den vinddrifne, världens glömska åt den, som vill stanna i din skugga, välsignelse och frid åt alla, som förstå dig. Säll den, säll de, som känna dig! —

IGNOTUS.

Novell ur de själf försörjande kvinnornas lif.

100 KRONOR SOM PRIS

utfästes härmed för den bästa skönlitterära skildring

ur de själf försörjande kvinnornas lif.

Med det 20:de århundradets ingång blef den själf försörjande kvinnan på fullt allvar en ny samhällstyp, medan de näst föregående decennierna arbetat på hennes gestaltande. Hennes lif, där hon står midt uppe i striden för bröd och rättvisa, är rikt på brytningar och alltså ett gifvande objekt för människoskildraren. Vi afse nu att med denna färling kunna framkalla en kortare berättelse — cirka 5 Idunspalter — öfver motivet i fråga, som sedan skall inflyta i Iduns första marsnummer för 1914.

Täflingsmanuskripten, som skola vara försedda med påskriften: **Iduns marståfling** samt åtföljda af försegladt motto, innehållande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun senast den 1 nästkommande februari.

Stockholm den 31 dec. 1913.

IDUNS REDAKTION.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Alla théväänner måste profva

Kobb's Zaryana Thé.

1/4 kg. bleckburkar 1.50. 1/8 kg. paket 0.75.
Till salu i alla finare speceriaffärer.

Axel Törnemanns väggmålningar

i Andra

DE TRE FRESKOMÅLNINGARNA i andra kammarens plenisal äro nu fullbordade.

Midt öfver talmansstolen i absiden ser man ett svenskt skärgårdslandskap i den firdiga vårens fär-

Vårdkasen.

ger och högt på en klippa, som stupar rätt ner i vattnet, flammar en vårdkase, buren af vinden. Längre bort ser man ännu två, och man har en förmimelse af att bortom dem stiga i oöfverskådligt antal nya lågor mot höjden. Tafelns grundton är en djup blå färg, mot hvilken lysa eldarna och himmelens hvita moln. De två öfriga freskerna äro stäm-

Kammaren.

hans anlete liksom hänförelsen i hans följeslagares. På detta sätt symbolisera de tre freskerna svenska folkets urgamla vaksamhet inför yttre fara och mot inre förtryck. Denna nya prydnad af andra kammaren

representerar ett ytterst omfattande arbete af konstnären. Han har studerat både den äldre och nyare freskomålningens teknik i Italien och äfven grundligt gjort sig förtrogen med de berömda dekorationerna i Viborgs domkyrka.

Själftva arbetsättet erbjuder som bekant stora svårigheter. All målning sker på våt puts, och icke ett

Torgny Lagman och Olof Skötkonung.

da efter den midtersta, så att de tillsammans bilda ett helt. Till vänster från åskådaren räknadt ser man Torgny Lagman stå inför Olof Skötkonung, rak som stäffen å ett skepp, med folkets slutna massa bakom sig. Till höger rider Engelbrekt ut på sitt befrielsefåg och det färdade orubbliga beslutet står skrifvet i

penseldrag kan ändras sedan färgen torkat. Vill man ändra har man ingen annan utväg än att knacka ner alltsammans, och konstnären uppger, att han knackat ner hvarje fresk tre gånger. Det var också med stor glädje som han med 1913 afslutade arbetet och öfverlämnade det till andra kammaren, som beställt detsamma.

Engelbrekt rider från riksdagen i Arboga. Axel Malmström foto.

Stockholm i nyårsnö

HVEM MINNS INTE den grå duggiga, kläbbiga julen år 1912, då man saft inne och kurade ryggen åt yttrevärlden och sökte glömma den vid granen med bomull på grenarna, vid boken och brasan, välfägnaden och den vänskapliga samvaron. Men ehuru man gjorde det så trefligt för sig som möjligt inom de fyra väggarna, kände man dock att värmens, den tunga matens, ja, den ideliga samvarons nödvändi-

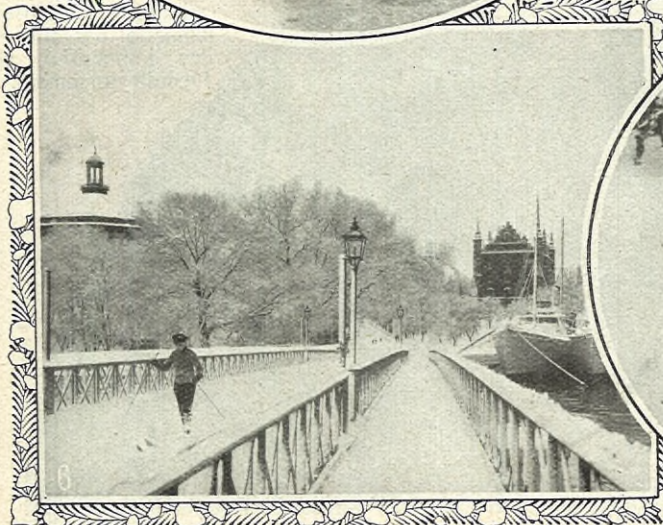
af vintervärldens syner. Kanske var den allmänna lyckan så intensiv icke blott för att den kom så oväntad och var så frisk och ny, utan också därför att hvar och en hyste djup misstro till dess trofasthet och beredde sig på att vakna en morgon och finna den borta, vakna i en smutsgrå och våt stad, med stuprännor, hvilka runno allesamman som af en gigantisk snufva.

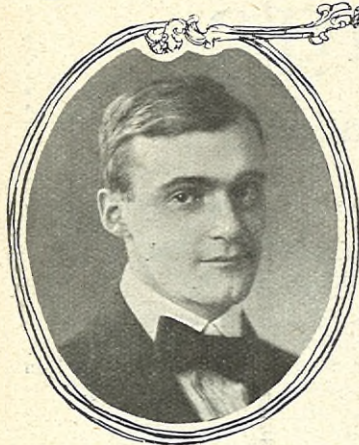
ga förutsättning var den bistra kylan, den hvita snön och vintersportens stimulans. Utan allt detta, hur fadda både skinkan och familjen. Helt annorlunda blef julen 1913. Plötsligt genom några himmars verk af Vår Herre låg hela landet svept i vinterkappa af hermelin och det var rörande att se människornas tacksamhet. Stockholmarna till exempel syntes lika förvandlade som deras gnistrande stad med klingande bjällror, på gatorna och klingande, hvit is i Strömmen. Man var glad och vänlig, tackade med varma hjärtan Gud för kylan. Inte saft man längre och kurade i våningen! Ut genom tullarna med skidor eller skridsko, ut på de hvita fjärdarna, ut i backarna med långkälke. De många helgdagarna, annars så trista och långa, blefvo härliga friluftsdagar, och man kom hem med syrsatt blod, med frötta lemmar och glädt humör, med ögonen fyllda

1. Vid Djurgårdsbrunnsviken. 2. På skidor vid Fiskartorpef. 3. Svart på hvitt. 4. En af Humlegårdens alléer. 5. På Floras kulle. 6. Skeppsholmsbron. 7. Tre ungdomar vid Uggleviken. 8. Kalkarnas första dag. N:ris 2 o. 7 Th. Modin foto. De öfriga A. Blomberg foto.

Från scenen och estraden

Hilding Ranft.

OM NÅGON pjäs gör skäl för titeln "en stilla komedi", så borde det vara det danska lustspelet "Hans enda hustru" af Julius Magnussen, hvilket härom kvällen hade sin premiär på Dramatiska teatern. Det handlar dels om en ung fru, hvilken i ett anfall af

missmod öfver sin mans kallsinnighet är nära att falla i en älskares armar, men räddas genom de båda männens samförstånd, dels om en gammal älskvärd vivör, hvilken tre gånger å rad och med negativt resultat pröfvat äktenskapsens vanskligheter, men som slutligen, genom att återvinna sin dotter, anser sig ha hittat lyckan. Komedierna är ganska fint utarbetad, nätt och fäckt — och moralisk utan allt moraliserande. De spelande åstadkommo ingenting märkvärdigt, men hr Palme med sitt fint humoristiska gemyt som en gammal Don Juan, hr Käge som den äkta mannen, fru Stina Hedberg som hustrun och hr Hedqvist i den diskrete älskarens roll voro allesammans acceptabla. Att den danska flöttheten saknades — däråt är ingenting att göra. Stockholm blir aldrig Köpenhamn — och en sådan metamorfos vore väl heller inte önskvärd.

på Söder eller Östermalmstorg blir man öfverraskad af några snilleblixtar — men man får vara glad att ej behöfva vandra i mörkret utan då och då möta små blinkande utstrålingar från lyktor med beskedlig och stilla glans. De respektive teaternes artister göra sitt bästa att snoppa ljusen.

Alie Lindberg-Larsen.

Den unge skådespelaren Hilding Ranft vid Svenska teatern, son till Gustaf Ranft och brorson till direktör Albert Ranft, afled plötsligt af hjärtslag juldagen. Han var en af de verkligt löfetsgivande förmågorna inom vår sceniska artistkår. — I vår öfversikt återfinnes denna gång äfven porträtt af en finsk pianist, fru Alie Lindberg-Larsen, bl. a. elev af den store Tausig. Fru Lindberg-Larsen har firat triumfer öfver hela Europa, som en af sin tids främsta pianister. Nu har hon, gifft med dir. Severin Larsen, härstädes, i 25 år utöfvat pianolärrinnans kall i Stockholm. Men hennes många triumfer lefva ännu i friskt minne, särskildt i hennes hemland, öfver hvilket hennes konst kastat en sent bleknande glans. ARIEL.

Fru Stina Hedberg i "Hans enda hustru" på Dramatiska teatern.

Kgl. teatern presterar under helgen ett balettprogram, kalladt "Plastiska danser", komponerade på Fokins principer af Gunhild Rosén. Vår talangfulla balettkår visar här en utveckling i plastisk-estetisk riktning, som är glädjande. Vare det nog sagdt.

Med det nya året ha vi fått revyerna öfver oss. Oscarsteatern bjöd dock på ett nytt operettprogram, som bär det betecknande namnet "Filmdrottningen" och som i det närmaste rifver ned skiljemuren mellan teater och biograf. Och därför kommer den nog att gå.

Norlander-revyn på Södra teatern heter i år "Stockholmsflugor", och om allt hvad sig i riket tilldragit hafver under 1913 ha dessa sväfvande genier något att surra. På Folkteatern förekommer ett nytt revysnille vid namn Erik Edsberg, och hans opera kallas "Universalpalatset". Hvarken

Tolf sånger till Sverige.

Nedanstående nio dikter ha tilldelats hedersomnämmande.

SÅNGEN OM DET SVENSKA LANDET OCH DET SVENSKA FOLKET.

Af Henrik Ullman.

Vinterlandet—norrskenslandet! — Hastigt flykta dina dagar
likt en dröm, vi söka fånga men som ständigt gåckar oss.
Långa äro dina nätter. — Vinden suckar, stormen jagar
öfver vinterhvita vidder, under rymdens stjärnebloss.
Älfvar brusa, skogar susa dystert tunga jättefugor
och i ödsligt långa kvällar lysar det från spiselhällar,
stiger röken rak och hvit från bygdens alla röda stugor. —
Skymningslandet—svärmodslandet! — Dina barn i mörkret bida;
dina barn mot ljuset trängta. — Långt det är till sol och vår. —
Lång är natten. — Skall det dagas? — Tankarne gå vill och vida.
Tystnadsland, ditt folk i drömmar och i tunga tankar går. —
Sommarlandet—solskenslandet! — Vinter flyr och våren tänder
löfteseldar rundt kring nejden, bådande en nyfödd tid.
Maj står knoppande och fager; sångarskaran återvänder
jublande till juniljusa lunder, blomklädd äng och lid.
Långa, solförgyllda dagar; korta, svärmiskt bleka nätter;
sunnans sus i sommarrågen,
glittret öfver insjövågen,
molnens snabba flykt och skuggspel öfver fjärrblå fjäll och slätter. —
Löfteslandet—lyckolandet! — Hur det doftar, hur det strömmar
lifs välsignelse ur jorden, ur ditt rika modersbröst.
Alla famnar du i kärlek. — Se, ditt folk, som gick i drömmar
och i svärmodstunga tankar, bjuder du en moders tröst. —
Sångarlandet—sagolandet! — Under mödans tunnga dagar,
under stilla helg och högtid sången blef med folket vän.
Sången, född på folkets läppar; hur den jublar, hur den klagar
vintermörkt och sommarfagert likt det land, som ammat den.
Ännu täljas kanske, sedan brasan tändts i aftonvåkten,
medan vinterkvällen skriker,
sägner från flydda tider,
lika lockande och unga, fast de ärfts från svunna släkten. —
Drömmarlandet—långtanslandet! —
Huru länge skall du äga kvar din skatt af sång och saga? —
Tiden härjar skönlöst hård. —
Skall en dag din stämma tystna, har den intet mer att säga
detta folk, som, födt till långtan, sången fick i arf och vård? —
Fornlandslandet—hjältelandet! — Här de byggde, här de bodde,
våra fäder; här de bröto mark ur karg och fattig bygd.
Här på Gud och på sin egen oförtrotta kraft de trodde.
Här har gosselynnnet vuxit mandomstarkt till mannadygd.

Här ha hjältar en gång danats till att möta hårda duster,
alla de som manligt stredo för sitt land, som tåligt ledo
och nu sofva namnlöst glömda fjärran från sitt hemlands kuster.
Här är landet, våra fäders; här de fostrat sina söner,
här de fostrat sina döttrar till allt ädelt, sant och rent.
Här var hemmet och här stego fromt i kvällen tysta böner
till den Gud, som dem ett land, ett hem, en torfva ej förment. —

Nutidslandet—framtidslandet! — Hör, de bedja, hör, de ropa,
alla de som en gång gånge lifvet för sitt hem och land.
Hör, de mana än ur mullen, hör, de kalla än tillhoppa
de förskingrade att sluta sig tillsammans hand i hand. —
Det är vinterskumt kring landet; det är tyst i slott och koja.

Vilse dina söner vandra;
se, de slå i hat hvarandra.
Hårt som utländskt ok dem trycker brödrahatets tunga boja. —
Men det dagas skall omsider; det skall våras öfver landet.
Skön re'n morgonstjärnan uppgår som en löftets fridssymbol
för att åter knyta samman syskonkedjan, brödrabandet,
alla dem som äga samma underbara modersmål. —

Sverige, Sverige, fosterlandet! — Du är alltför rikt och härligt,
dina minnen alltför ädla och din framtid alltför stor
för att offras. — Dem, som svika, en gång drabba skall förfärligt
samma dom och straff, som drabbar den där öfverger sin mor.
Se, vi äga samma moder. — Lika arfvedel hon gaf oss
till att värna om och vårda,
stunde också tider hårda.
— Våra barn en dag ha rätt att kräva arvet okränkt af oss! —
Sverige, moder! — Väl åt offer skall du än en gång dig viga;
men förrädd skall ej du höljas i en evig nesas skam.
Vi kring dig en livvakt sluta. Du skall segra, du skall stiga
än som fordom du det gjorde starkt och fritt och enigt fram. —

SVENSKA FREGATTEN.

Af Amalia Björck.

Detta såg jag i morgonens gråa gryning.
Detta hörde jag mellan dag och natt.
Fulltackadt fartyg med gyllene kronor i fören
ryckte i trossarna, spända till hamnens kaj.
Ankartåget halades upp ur grundet.
Rikliga segel spändes på märsar och rår.
Men då fregatten alltså var färdig att segla,
föll en dimma, smutsig och tung som rök.

*

Mistlurarna stöna och tuta:
»Håll! Håll! Ligg där du ligger!
Akta dig, akta dig, skuta!»
Hör, den försiktige tigger.

Ater ett anbud: »Tag mina tjänster,
tag mig ombord. Jag lotsar åt vänster.»
Häftig högerlots faller i talet:
»Vänsterlotsen styr galet.» —
Andra röster: »Tysta den smädaren!
Han, just han, är förrädaren.»
Lyss till sirenernas ljufva sånger:
»Lång är seglatsen och långt till ånger.»
Känner du dimmans doft af bedöfnings?
Är det en pröfnings? En hjältars öfning?

*

Hvem vågar sig nu till ratten på Svenska fregatten?
Icke blott styra vid morgonsol,
i fläkt af västan och blå viol,
men i skydrag och storm och vid stjärnor om natten.
Hvem kan styra vid stjärnor om natten Svenska fregatten?

Den är för god för de löjligen spratten, Svenska fregatten.
Hvem du än är, som ständar vid ratten på Svenska fregatten,
váj inte undan för skriken och skratten kring Svenska fregatten,
styr genom vreda och väldiga vatten Svenska fregatten.

Vet, att du styr den omistliga skatten, Svenska fregatten.

*

MITT LAND! MITT FOLK! Af Herbert Holm.

Mitt land! Mitt folk! En sekeldröm har flytt.
En dröm i frihets hägn och ostörd möda,
då redlig man sitt eget värde tydt i fredligt verk, som arm och tanke föda.
En ny och orosdiger tid har grytt,
och fjärran hotfullt facklor glimma röda.
Välän, du stolta folk i Sveriges land,
är du beredt till orostiders brand?
Har du i fredstid samlat kraft att värja
din egen torfvas skörd, ditt hem, din härd?
Finns än i Sverige män, som mäktat bärga
en krans åt fordom segerkrönta svärd?
Har du i dygder fostrat dina söner,
att själens styrka öfver kroppens rår,
och att de själfva dig med trohet löner,
då faran hotande för dörren står?
Nu är en blomstringstid för gamla Norden

Henrik Ullman.

Amalia Björck.

Herbert Holm.

Sy Edra kappor och klädningar själf. Begär prof på våra prima tillverkningar af **Kapp-, Dräkt- & Klädningstyg**. Ni finner allid något i Eder smak till billigt pris. Köp äfven Schalar, Filtar och Respläd hos **A.-B. C. O. Borgs Söners Fabriker** i Lund.

IDUNS KOKBOK
AF
ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — — — —
På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. — Pris: Kr. 5:50 inb.

med skönhet, rikedom och prakt igen,
ty rika skördar bär den svenska jorden,
och rika mogna andens frukter än.
En storhetstid har skapats under åren,
sen Sverige sist var nära sitt fall.
Europas lif och odling visa spåren,
där svensk kultur har stänkt sin böljas svall.
Men blicka ned i svenska folkets sinne —
där mätes dock all storhet först som sist.
Ty finns ej kärlek, finns ej tro därinne,
att utan fosterland är allting mist,
då är vår storhet intet, blott en saga
bland andra stolta tiders sägn och sång.
Ack, då vi se ditin, vi måste klaga:
där rörs så mycket till vårt lands förfång.
Se, lutad vandrar åldrig man bak plojen
och styr med bräcklig hand sin fåras gång.
Så ensamt ljuda slagans slag på logen,
och vinterkvällens tid är tung och lång.
Och gård förfaller, åker döms att döljas
af ogräs, aldrig mera plöjd och sådd.
Och vintrar fara och af vårar följas,
men snön ej följes utaf sådens brodd. —
Det är ett brott emot all odlings lagar!
Det är att i förintning sänka ned,
hvad som till lif har födts i hårda dagar,
ett arf, som skulle gått från led till led.
Och sönerna, som skulle jorden plöja
och ge sin kraft till stöd åt åldrings hand,
i fjärran länder, vilsna, strödda dröja.
De hafva flytt och slitit sina kärleksband,
blott för att slippa kamp för fosterjorden
och för sin egen vinningslystnads skull,
fast än finns bröd för tusenden i Norden
och idog man har hela skäppan full. —
Är slik, o land, den kärlek, som skall bära
ditt fortbestånd i ond och stormig tid!
Det dock förbjude Gud och fädrens ära,
som vanns i kärlek under frid som strid.

Mitt folk, af inre sårnad du förblöder!
I veklighet, i yppighet och flärd
din kraft förgår, och lasten dig föröder,
och dådlöst drömmar du på hemmets härd.
I hätskhet och förtal din stämma låter,
i kif och split din dag till ända går.
O, gif en »frihetstid» till oss ej åter,
men tygla sinnets brand, som i dig rår!
Ej fädrens Gud som fordom du åkallar,
kanske ej ens, då nöden är din lott.
Ej kraftens röst ur dagens mummel skallar,
och veka toner har din lyra blott.
Än mer. Ditt svärd har rostet i sin slida
och är för slött på rustning bita mer —
Förgäfves skall din son då modigt strida,
förgäfves skall i blod han signa ner.
Är så du rustad efter fredens sekel,
är slik din kraft att värna land och stad!
Då räds, o folk, att skriftens mene tekel
för dig ock ristadt står på häfdens blad.
Men än finns hopp! Ty än kan slagsvärd smidas,
och än kan kärlek bo hos svenske män.
Ännu kan manligt stridas, tålas, lidas,
och än kan Sverige bli sig själfst igen!

Mitt land! Mitt folk! Din sekelfrid är svunnen,
och orostormar gny kring hemmets dörr.
Men nyfödd kraft, af kärleken omspunnen,
skall segra: Sverige skall bestå som förr!

MITT FOSTERLAND. Af Birger G. Malmström.

I.
Det är i våren tida.
Från tidning och kvaf kupé
har däfna blicken fått glida
dit ut i det rörliga vida,
där allt börjar vakna och le.
Se blott! Det glänser ur gården
i ramar af smältande snö.
Helt frisk och ljus ligger värl-
den,
det glimmar af sol kring färden,
det blixtrar ur markernas tö.

De mörkgröna tallarna ila
till storms — en ståtlig här!
En löfskog, slöjad i lila,
vill famna oss. Dagrur sila
kring tufvor, som mossa klä'r.

Min blick vill ha mera! Nu när
den
ett fjärran förtonande berg.

Nu famnar den dalen med gården,
nu vattenduken med bården
af dungar i purpurfärg.

Nu smeker den himlen! Där hoppar
ett moln, så hvitt som ett kid,
med lust öfver skogens toppar
och springer på åsar och doppar
sig kvickt i hvar bäck bredvid.

Förunderligt dock det hela!
Så välbekant — och så kärt!
Det är, som det började spela
i bröstet — att sakta fördela
all bitterhet, hjärtat närt. —

Men solen — den ljusa — tar priset!
Se blott — i hvar tufkransad damm,
i gräset på marken, i riset,
på träden, i vårliga diset,
ur allt blickar solhjälden fram.

Han är ock i — köldbitet sinne!
Han smälter dess trots ner i tö.
Det värms och det droppar därinne.
Hvad taflor från klippborgens tinne,
när dimmorna rifvas och dö!

Det växer till jubel i barmen:
»Mitt land, du är rikt, om ock sträfft!»
Hvad hjälper mig hänet och harmen?
Hvar syn i kupéfönsterkarmen
bär vittne: min lifsväf du väft.

Af dig tar jag näringen, saften,
af dig, du mitt älskade land.
Du är mig den hemliga kraften,
vid hvilkens beröring jag haft en
föryngringens värfest ibland.

Du är ock min kärlek, min sista.
Min brud är du, Sverige, mitt land!
En flamma slog högt ur en gnista,
när köldbojan tvingades brista
i hjärtat af vårsolens brand!

Så träd mig då närmre, du kära,
i jäsande markernas glans!
Mitt tack blir att girigt begära
mer orsak att kärlek dig bära.
Mitt tack blir — en älskande mans.

II.

Så var det, du vann mig tillbaka
en dag i våren, mitt land.
Den jord, som ger bonden hans kaka,
den gjorde dig kär som en maka
för mig, den blef mig ett band.

Men, Sverige, fäst mig med gäfvu,
mer skön, vid dig själf, ditt folk!
Än går jag, som skulle jag sofva,
fast jag ville prisa och lofva,
den varmaste kärleks tolk.

Ja, skänk mig — en skymt af ditt
hjärtal
Jag spejar i ångest hvar dag,
i brudgummens djupaste smärta,
efter ett hjärta, ett hjärta,
bak leende, stela drag.

Hvad är det för trolldom, som skymmer
hos folket ditt väsen för mig?
Det stora, min ande nu rymmer,
hur blef det dess största bekymmer?
Jag älskar dig — svara mig!

En blixtnur ditt öga, en kärlig —
jag tigger därom, du mitt vif! —

Det löjet — hur kall, hur förfärlig
dess mask! — Var sann, var ärlig!
Brinn, älska, hata — tag lif!

Jag ville önska dig gråta,
om så du funne din själ
och jag ett svar på din gåta!
Mitt lif ville därför jag låta —
mitt lif och mitt väl för ditt väl!

VI ÄRO ETT MED DIG. Af Anna Thunberg.

Du gamla land af guldren tro och ära,
du stolta land med malm uti din mærg,
du är vårt hem, vårt eget Sverige kära,
vi ha vårt väsens rot bland dina berg.

Vi äro barn af dina gamla fjällar,
af dina skogars sus och älvars sång,
och trastens röst bland fjärens runohällar
uti vårt hjärta ekar mången gång.

Vi vuxit starka uti vinterdagar,
då köldens våld band blåa böljans lek,
vi druckit hälsans must i gröna hagar,
när sommarn kom med sol och västansmek.

Vi äro ett med dig! Du är den kärna,
hvarur vi sprungit såsom friska skott.
Säg, skulle vi ej då vår moder värna
och mäta kärleks lön med rågadtt mått!

Hvar är det barn, som kallt sin mor förskjuter
och stänger hjärtat till för blodets röst!
Hvar är den mor, som icke huldrikt sluter
den vilsegångne åter till sitt bröst!

Väl kan ock svensken vandra trotsets vägar,
ty hett är blodet än hos vikings son,
väl kan han lämna fädrens ärfda tegar
och söka lyckan, hemmet fjärran från.

Men vemodssträngen i hans svenska kynne
den skälfter alltid bakom lifvets brus,
han är en ton i hemlandsskogens lyne,
han längtar hem till norrskensflammans ljus.

Att vara svensk är störst af alla värden
och mera än all jordens gods och gull!
Som svensk få sträfva för den egna härden,
som svensk få hvilu uti Sveriges mull!

Och att den rätten värna bli vi alla
en trofast syskonring med hand i hand,
det väger föga, hur vi än oss kalla,
vi äro alla barn af Sveriges land.

DET STORA LANDET. Af Sven Kjersén.

I.

Nu slocknar rymden bakom bergens brätten,
och kvällens mörker fyller djupens världar,
i skogens gläntor brinna hemmens härdar,
och hemmens ljus stå varma öfver slätten.

Nu stiga stjärnor öfver stilla vatten
likt fjärran folk, som under facklor tåga,
likt ljus, som uti julottstimman låga,
och öfver Sveriges tysta land går natten.

I denna stund, då ingen gryning randas,
i denna natt, den höga, stjärnbemängda,
träd ut allen från allt det stugustängda
och känn ett väsen med ditt eget andas.

Du hör ett blod med mäktig kraft
pulsera
i skogens djup, i bergens lyfta vågor,
och hemmens ljus bli varma hjärtans
lågor,
som brinna klart, som tändas upp allt
flera.

Hör stämmors brus — det stiger dig
till möte
ur denna mark, den frusna, midnatts-
skumma.

Du är en del af detta slutet stumma,
som sofver stort och tryggt i nattens
sköte.

Birger G. Malmström.

Anna Thunberg.

Sven Kjersén.

II.

Så stiger landet fram i nattens stunder
— ett stelnaft skal, en eld därunder,
som brinner doldt men brinner varm.
Så står det vaktadt tryggt af ödebergens runder
långt bortom världens larm.
När dagen vaknar öfver fält och lunder,
står Sverige tyst, men mäktigt häfs dess barm
djupt under urberggrunder.

Och tyst i djupet kämpas dagens strider
af dagens släkt, tills nya tider
sin slöja öfver stunden bredt.
Fast ännu tvedräkt ut bland oss sitt ogräs sprider,
fast ofred grafvar redt,
vi skola enas dock omsider.
Den starka kraft skall binda oss till ett,
som segrar, när den lider.

Vårt land är icke tal vid festbanketter,
ej leverop vid rika rätter,
ej storhetsminnens blekta prakt.
Det är ett land af obygdberg och tysta slätter,
af ensamhetens härskarmakt;
det är ett land af stolta fria ätter,
där ingen röst blir hörd, och intet ord blir sagdt
i vinterlånga nätter.

Det kräfver kraft, det tvingar att försaka,
det bjuder kampens mödor smaka;
— men slutna tryggt kring hemmets bord
oss bida far och mor, oss bida barn och maka;
där värma kärleksvarma ord
i höstens köld och vinternattens vaka,
— och hemmets mark och fädrens fria jord
oss bidar sist tillbaka.

Och hota faror, skola de oss lära
att slutas samman och att bära
vår fana högt i stridens midt.
Vi minnas fädrens bragd, vi offra ej vår ära;
men samma mål skall oss med tillit nära
att värna vårt, att skydda mitt och ditt
och skydda våra kära.

*

SVENSKAR, SVENSKARI!
Af Gunnar Söderberg.

Det var på Pultavas olycksdag,
ur skimrande segrar föddes
ett blodigt, förintande nederlag,
och Sveriges storhet föröddes.
För första gången i striden såg
kung Karl sina tappre vika,
då bröt där ett rop ur hjältehägar
af harm och af sorg tillika:
Svenskar, Svenskar!

Och de lefva ännu de manande ord,
som vi minnas från tider flydda.
Så ofta vi svika vår fosterjord,
hvar gång vi vägra att skydda
vår moders hem, våra fädrens land
mot hotande nöd och fara,
det ljuder på nytt som vid Worsklas strand
för Sveriges sviktande skara:
Svenskar, Svenskar!

Från österled och till västerled
och från fjällens ödsliga nejder,
där karolinernas sol gick ned,
det skär genom dagens fejder,
det stiger som suckar ur böljebarm,
som en hviskning ur skogens salar.
Det är Sveriges stämma, bevekande varm,
som till dröjande söner talar:
Svenskar, Svenskar!

Och nalkas stäppernas storm igen,
och kunna vi då ej resa
för Sveriges hjärta en mur af män,
o, då i vår skam och nesa
skall pressas ur folkets blödande bröst
det rop, som oss fordom nådde,
och då skall det ljunga med åskans röst
mot dem, som vårt land förrådde:
Svenskar, Svenskar!

Men nej, därhän får det aldrig gå,
det måste komma omsider
en dag, då Sveriges ungdom skall stå
beredd i mulnande tider,
beredd att vapnen med säker hand
för fädernejorden svinga;
och då skall åter från strand till strand
men med jubel och stolthet klinga:
Svenskar, Svenskar!

*

HVAD ÄR DIG KÄRAST?
Af Selma Holmgren.

»Hvad är dig kärast utaf allt på jorden?»
Jag frågade ett barn med blick som insjövåg,
där himlens klara sol sågs återspeglad
och rosenskimmer öfver kinden låg.
Strax barnet lämnade den yra leken,
såg upp till mig med blick så genomklar,
slog armen om min hals och trofast sade:
»Det är där hemma, ju, hos mor och far!»

»Hvad är dig kärast?» Samma fråga ställde
jag till en yngling, som mot fjärran såg
och drömde djärfvt om livets möjligheter,
ty hela världen honom öppen låg.
Han blef betänksam vid den enkla frågan,
men sade snart, med blick och själ i brand:
»Hvad kärt jag har, det fick jag allt i Sverige.
Så är mig kärast då mitt fosterland.»

Jag såg en man, som livets allvar pröfvat,
som brutit mark för hvarje kaka bröd.
Hans blick var trygg, hans sinne var en ädlings,
hans tal var hopp — där nämndes icke nöd.
Med vördnad bad jag åldringen mig säga,
hvad honom kärast var på denna jord.
Han svarade förutan tvekan genast:
»I lif och död det bästa är Guds ord.»

Tre äkta pärlor hade så jag funnit,
tre pärlor, värda att förvaras väl.
Men icke blott förvaras — och försvaras
med hela glöden hos en tacksam själ. —
Så lät oss bilda hand i hand en kedja,
vi lyckliga, som än i Sverige bo,
beredda att med lif och blod försvara
vårt hem, vårt land och våra fädrens
tro!

*

SVEAS RUNOR.
Af Bengta Ljungh.

Svea, moder, tälj oss din saga,
tyd dina runor från forna dar!
Tyd dem för de tröga och svaga,
tälj oss de mödor du burit har!
Tolka oss tecknen på dina stafvar,
låt dem i eldskrift flammande stå!
Skymningen kring dina hjältegrafvar
flyktande jagas af ljuset då.

Se, hur skenet omkring dem lyser!
Se, där stå Vasars stoder upp!
Sturar, Englebrekt, Karlar hyser,
ljusringen — såg du ädlare trupp!
Rika strålar på hjälmen falla,
hjälm, som bäres af Jarlen stor,
han, som i kvinnohjärtan alla
såsom en dådrik hjälte bor.

Där synes Döbeln med blick, som lågar
under bindeln — han lifvet stjäl
ifrån Hel, som ej hämma vågar
hjärtebranden för Sveas väl;
där hjältinnor: vår disatärna
Blenda ledande Svithiods män,
där står Kristina Gyllenstjerna,
mods och tapperhets trogna vän.

Bortom gräns och Baltiska hafven
lyser det högt i blånad sky
ifrån runor på Manhemsstafven —
skuggorna lägga sig — och fly.
Schwedenstein sig reser ur gruset.
Vördade minne, signade stod!
Där som rubinen skimrar i ljuset
något af Sveas hjärteblod.

Öfver sanningens kämpeskara
fagert skinande glansen står,
öfver kvinnogestalter klara,
som röjt väg genom täta snår.
Se! Det glänser från mången slinga
skuren med kraft af Sveriges son.
Märkesrunan vill facklor bringa,
Arsta — kvinnornas Panthéon.

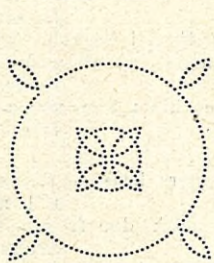
Ännu i seklets gryningsdager
runan tecknas i stridens bragd,
strid, där segraren pryds med lager
— än ej viking på bår är lagd,
än han klyfver Medelhafs bölja,
än han landar vid Hellas' kust.
Segrar och ära honom följa —
ännu har ättling af Thule must.

Viljen I än en runa rista,
vikingars barn af den sena tid,
eller viljen I balk skall brista
fogad samman i kamp och strid?
Viljen I främlings hand skall skriva
plumphets streck öfver runors rad
eller tribut som fäderna gifva
till vår sagas lysande blad?...

Fega hviskningar — bördornas tunga,
som en löpeld kring Sverige går.
Tvinsot har den, bördan vill slunga,
krympling bära den ej förmår.
Ryggrads styrka för hjälm och pansar!
Stål i vilja gör tyngden lätt.
Folk, som Minerva ej mer bekransar,
redan sålt sin förstfödslorett.

Runoristare! Dom skall falla
öfver er hjässa i eftervärld.
Hören I ej hur ropen skalla:
Gifven åt Svea ett rostfritt svärd!
Dvärgasinnen! Lamhetens tecken
lysen i bann ur Sveriges land!
Sen I ej, hur i blågula vecken
skönjs en mörk, en skuggande rand!

Svea, moder, tälj oss din saga,
låt dina runor i eldskrift stå,
renaste lågan vår själ betaga,
flammande öfver allt Sverige nå!
Låt den brinna i nyårsnatten
— fridens klang ringer året in —
brinna, blossa kring land och vatten,
att den heliga bragd blir din!

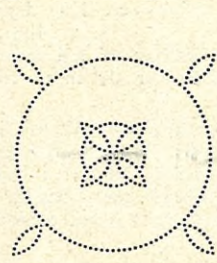
Selma Holmgren.

Gunnar Söderberg.

Bengta Ljungh.

BÄSTA SMITT. OMSÖRSFULLASTE ARBETE. ERHÅLLAS I DE FLESTA KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT finns i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Glöm icke att prenumerera för 1914 på Barngarderoben!

En fet tvål behöfs i vinterkylan, isynnerhet för dem som ha torr hud. Använd därför GAHNS öfverfettade Lanolin crème tvål å 50 öre st., som är, och alltid varit, en i alla afseenden god tvål. Den erhöi Gulmedalj 1897 å Stockholmsutställningen.

KÖKSALMANACK Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm. FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 4-10 JAN. 1914.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; sauté à la gourmet med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med hvetebröd. Middag: Stekta filéer af abborre med citronsås; entre-côte i vin med brun sås, legymer och salader; blanc-manger med biskvier. MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; skinka à la Hallman med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Jämtska kotletter med stufvade makaroner; saftsoppa med klimp. TISDAG. (Trettondagen.) Frukost: Smörgåsbord; franska kotletter med ärtor; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Drottningssoppa ugnstekt gös med tomatås och potatis; kalkon stekt i ugn, med ärtor, brynt potatis och stufvade murklor; apelsingelé med mandelspån. ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Växtbuljong med rispastöjer; ångkokt torsk med äggstanning och smält smör samt potatis. TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskkroketter (rester från onsdag) med champinjonsås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Dillkött på får med potatis; lingonpårn med grädde.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; hachis på får (rester från torsdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkåssoppa med fläskkorf; gräddväflor med sylt. LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; bröckt skinka med äggöra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Korfkaka med smält smör och lingon; blåbärs-soppa med skorpor.

RECEPT: Sauté à la gourmet (för 6 pers.). 1 kalfnjure, 1 lit. vatten, 1 tsk. salt (till blanchering), 1 svinfilé, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. finhackad portug. lök, 1/2 lit. rå potatis, 2 dcl. brun buljong, 2 msk. mader. Till formen: 1 hg. smör, 2 msk. stötta skorpor. Beredning: Njuren blancheras, d. v. s. lägges i kallt, saltadt vatten, får koka upp och koka utan lock 3-4 min., hvarefter den lägges på sikt och får kallna. Den skäres i skivor och kryddas. Filén torkas med en duk, urvriden i hett vatten, skäres i tunna skivor, hvilka klappas ut och ingnidas med kryddorna. Potatisen skalas och skäres i skivor. Löken skalas och hackas fint. — En eldfast form smörjes med en del af smöret. På bottnen af formen lägges ett hvarv potatis, litet salt strös öfver, därpå ett hvarv filé och njurskivor. Så förfäres tills det blifvit 3 hvarv potatis och 2 hvarv kött. På hvarje hvarv kött strös löken, och resten af smöret lägges i flockar ofvanpå. Buljongen tillsättes och de stötta

skorporna strös öfver. Anrättningen sättes in i ordinar ugnsvärme att steka omkr. 1 1/4 tim. En kvart innan den är färdig påhålls vinet. Sautén serveras som frukosträtt.

Stekta filéer af abborre (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. abborrar, 2 tsk. salt (10 gr.). Till stekning: 3 msk. mjöl (30 gr.), 4 msk. smör (80 gr.). Beredning: Abborrarna fjällas ej, rensas, skäras i filéer och ryggen benet jämte alla småben borttagas. Filéerna läggas med skinnsidan mot skärbrådan och köttet skäres från skinnet med en spetsig knif. Filéerna gnidas med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter de ånyo torkas med fiskhandduk. De vändas i mjölet och stekas vackert gulbruna i smöret ofvanpå spisen. De läggas upp på varmt fat, garneras med persilja samt ref-lade citronskifvor och serveras med pressad potatis och citronsås.

Citronsås till fisk (f. 6 pers.). 1/2 hg. smör, 3 äggulor, 3 dcl. tjock grädde, 2 gr. salt, 2 gr. socker, skal och saft af 1/2 liten citron, 2 msk. förväld, finhackad persilja. Beredning: Smöret skiras, de uppvispade äggulorna, grädden och kryddorna tillsätts och såsen får sjuda, tills den är tjock och pösig, då den afsmakas med citronskal och saft samt mera kryddor om så fordras. Sist tillsättes persiljan och såsen hålles varm i vattenbad.

Drottningssoppa (f. 6 pers.). 1 ungt höns, 3 1/2 lit. ljus buljong, 2 msk. smör (40 gr.), 6 msk. mjöl (60 gr.), salt, cayenne, 3-4 äggulor. Beredning: Hönset ansas på vanligt sätt, får ligga i vatten 12 tim., torkas väl och kokas i buljongen, tills det är mört. Bröstköttet lossas då från skrofvat, som lägges tillbaka i buljongen och får koka ytterligare 1 tim. Köttet skäres i små, aflånga bitar och lägges i soppskålen. Buljongen silas, skummas och mätes — bör vara 3 lit. Smör och mjöl fräsas 2 min., buljongen spådes på litet i sänder, och får koka under rörning 5 min. Soppa afsmakas med kryddorna. Äggulorna slås upp och vispas i soppa, som därefter hålles öfver köttet i soppskålen.

Kalkon, stekt i ugn (f. 12 pers.). 1 kalkontupp på omkr. 5 kg., 1 msk. salt (15 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 1/2 hg. späck, i skifvor, 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. buljong. Beredning: Kalkonen plockas genast den är slaktad och får därefter hänga några dagar, så att köttet blir mört. Den urtages, sköljes, torkas med en duk, gnides in- och utvändigt med en blandning af salt och peppar, uppsättes, och bröstet belägges med en stor späckskifva, som fastbindes med fint segelgarn. En långpanna smörjes med smör på så stor fläck fågeln upptar, fågeln lägges därpå med bröstet upp, kräset ilägges och hälften af buljongen spådes på. Kalkonen insättes i varm ugn och får steka tills den är mör, eller omkr. 2-3 tim., hvarunder den öses öfver omkr. hvar 10:e min. och spådes när så behöfves. Blir fågeln för brun, belägges den med smörbestruket papper. Köttskyn silas, skummas, kokas ihop, afsmakas och serveras som sky, eller och afredes den. Kalkonen skäres vackert, upplägges på varmt fat, så att den ser hel ut, garneras med salad och persilja. Serveras med brynt potatis, ärtor och stufvade murklor.

Apelsingelé (f. 6-8 pers.). 15 gr. gelatin (omkr. 9 blad), 3 1/2 dcl. varmt vatten, 175 gr. socker, skalet af 1/2 apelsin, skalet af 1/2 citron, saften af 1/2 citron, saften af 4 apelsiner (tillsammans 3 dcl. saft), 2 äggvitor, 1/2 dcl. hvitt vin. Beredning: Gelatinet sköljes i kallt vatten och upplöses i det varma vattnet. Sockeret, apelsin- och citronskalen, på hvilka allt det hvita bortskurits, ilägges, hvarefter saften pressas ut och tillsättes. Blandningen får koka upp och får därefter stå 10 min. vid sidan af spisel. Agghvitorna vispas i en blankskrad kastrull tillsammans med det hvita vinet, och gelatinblandningen tillsättes under kraftig vispning. Kastrullen flyttas öfver elden och beströdda med kallt vatten och beströdda med strösocker. Formarna böra slås riktigt fulla, hvilket underlättar uppstjälningen. När geléet skall serveras, lossas det från kanten med en spetsig knif, uppstjälles på skål eller fat och garneras med litet sönderhackadt gelé och serveras med mandelspån.

Fiskkroketter (f. 6-8 pers.). 8 hg. rå fisk eller 5 dcl. kokt fisk i tärningar, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2 dcl. fiskspad, 2 dcl. grädde, 2 äggulor, 2 blad gelatin, salt, hvitpeppar. Till panering: 4 msk. mjöl, 2 ägg, salt, 2 tsk. matolja, 1 kkp. stötta skorpor. Till kokning: 1 kg. flottyr. Beredning: Smör och mjöl fräsas 2 min., fiskspadet och grädden

Ärade läsare!

Har Ni ännu icke förnyat Eder prenumeration på IDUN? I så fall, försumma ej att nu genast prenumerera för 1914!

Lättast att intaga af stora och barn är Vasens Laxérmamelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris 1 kr. pr ask På alla apotek.

BEGÄR ALLTID SVENSK MACCARONI Lämpar sig för mångfaldiga användningssätt

Axa yrkesserie. N:o 17.

Smeden, han smider och stüdet det klingar Muntert och glädigt vid hammarens slag; Glödande jernet fasoner han bringar Allt efter tycke, behof och behag. Aldrig förmärkes att krafterna svika Om också svetten från ansiktet flöt, Armen står godt och humöret tillika, Tack vare Axa hafregrynsgröt.

Om man dagligen skall äta hafregröt, gäller det att få den sådan, att man ej tröttnar därpå. Försök en tid med Axa, den tröttnar man ej på. Endast cirka 2 öre kostar en portion Axa hafregröt om Ni köper originalpaketer.

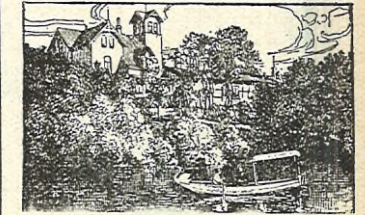
Äkta Göteborgs Knäckebröd. Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 920.

är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, speci- & drogaffärer.

DJURSHOLM Sveriges äldsta och bäst ordnade villasamhälle. Samskola med dimmissionsrätt. Kommunalskatt ca hälften mot i Stockholm. DJURSHOLMS AKTIEBOLAG, DJURSHOLM.

Töchter Pensionat Kieler Kochschule Heuer Adlers Ruh. Kiel, Ellerbek. Grundlig utbildning till själfständiga husmödrar. Fortsatt utbildning musik, sång, språk m. m. I den nu öfver trettioåriga skolan hafva flera tusen elever utbildats från olika länder. Anstalten ligger naturskönt vid sjön. Stor trädgård där äfven eleverna undervisas. Kejsarinnan visar äfven stort intresse för skolan. Närmare upplysningar af föreståndarinnan Fru Sofia Heuer eller genom Fru Friedel Bergmann, Riddaregatan 51. Allm. Tel. O. 883.

Köp Schweizer's Siden

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: Crepon, Faconnés, Chinés, Ottoman, Messaline, Mousseline 120 cm. bredt från 95 öre metern, Sammet till klädningar och blusar. Plysch till jaketter och kåpor. Såväl som blusar och rober med äkta Schweizerbroderier i batist, ylle och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz). Sidentygs-Export. - Kungl. Hoflev.

Vantar & Strumpor

MEÐ **Lejon** MÄRKET!

FÖRSÄLJAS
I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-
& KORTVARUAFÄRER

spådas på och såsen får koka 5 min. Fiskstämningarna röras i försiktigt tillika med de uppvispade äggulorna och det sköljda samt i 1 msk. hett vatten upplösta gelatinet. Stufningen afsmakas med kryddorna och slås upp på ett flatt fat, som är väl smordt med smör, samt öfverstrykes med smör på ytan, så att den ej hårdnar.
Då massan är fullkomligt kall, tas gärdar med en sked portioner omkr.

NERVOGEN

NAMNET LAGLIGEN SKYDDADT

Nervstärkande. - Blodbildande. Apitigifvande. - Välsmakande.
250 gram: 3 kronor.
Förordas af läkare, fås på apotek och i kemikalieaffärer. Tillverkas af Apoteket Ejderen, Göteborg.
Till platser, där inga återförsäljare finnas, skänkes Nervogen fraktfritt direkt till förbrukaren.

60 gr., som läggas på ett bakbord beströdt med mjölet och formas aflånga. De doppas i de hårdt vispade äggen, blandade med matolja och saltet. Rullas därefter i de fint stötta skorpona och få ligga 1 tim. att hårdna. De kokas gulbruna i het flotyrt och läggas på gråpapper att rinna af.
Garneras med persilja och serveras med champinjonsås.

Gräddväfflor (omkr. 8 laggar). 1 ägg, 1 del. vatten, 150 gr. mjöl, 70 gr. smält smör, 4 del. tjock grädde, 1 tsk. socker (5 gr.).
Till järnet: 1/2 msk. smör (10 gr.).
Beredning: Ägget och vattnet vispas väl, mjölet siktas och ivispas och smeten får stå 1 tim. för att svälla. Det afsvalnade smöret tillsättes jämte den med sockret hårdt vispade grädden. — För att väfflorna skola bli fräsiga och vackra, fordras en jämn eld. — Väffeljäret uppvärms så småningom på båda sidor och smörjet med smält smör. En slef af smeten påhålls, järnet vändes, hvarvid noga tillses, att den sida af järnet, som är mest het, vändes uppåt under gräddningen. Väfflan tages ur järnet med en gaffel, putsas med sax, läggs på brödgaller i spisen, så att den ej mjuknar. Upplägges på tårtpapper på varmt fat och serveras med sylt.

SVAR

(Forts.)
Nr 291. Hvit bondrokoko från snickare Larsson, Mariefred. K.
Nr 292. Fredrika Bremerförbundet, Stockholm, tillhandagår äfven med råd i och för själfstudier. Är ni huvudstadsbo, vänd eder då till Stockholms borgarskola, rektor M. Fischer, eller gå igenom någon praktisk skola, sådana finnas många — Kristinehamn, Mariannelund, Säfsjö m. fl. Begär prospekt. Ni får eljes gärna.
**Alla som själfva vilja måla i hemmen och önska ett utomordentligt vackert och hållbart arbete böra använda emaljfärgen Chinalack. Arsenikfri enl. nya giftstadgan. Erhålls hos alla färg-handlare.
Se till att Ni verkligen får Chinalack och tag ingen annan. Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & Co:s A.-B., Göteborg och Stockholm.**

ARJ-MAN

skrifva till undertecknad om råd vid val af ämnen och böcker.
Hjärterdam.
Nr 293. En sådan trädgårdskurs kan få genomgå vid Adelsnäs. Likaså hos direktör Abelin, Norrviken. Skrif till någon af dessa och begär upplysningar.
Hjärterdam.
Nr 294. Om »Tea» är bosatt i stad, är det nog ej svårt få någon kort tids undervisning i knyppling. Lärres i alla handarbetskolor o. d. Genom A. Wennergrens Journal Expedition, Stockholm I, kan ni få olika handarbetsalbum, äfver för knyppling.
Hjärterdam.

— Köp Handarbetsbeilage der Deutschen Moden-Zeitung, Leipzig, band 5. Klöppel-Spitzen von Gussy v. Reden, med beskrifningar och illustrationer pris 2 rmk. äfvenså på samma förlag band 26 Knüpf-Arbeiten af Agnes Thümmel pris 1:50 rmk. Fås i bokhandeln. Nanny Fredrika.
Nr 295. Vänd eder till herr Sigge Almén, en författare som i Idun haft åtskilliga intressanta uppsatser införda.
Hjärterdam.
— Skrif till fröken Sofia Cederfeldt, Arboga. K.
Nr 296. Bäst är att vända er till utställningskommisariatet. K.
Nr 297. »Sjuksköterska» har bref å Iduns redaktion.
Nr 298. Att komma in på en tidsningsredaktion är nog ej lätt nu för tiden. Därtill fordras stora kvalifikationer, minst studentexamen. Och tidsningsmannens lif, så jäktande nervöst och upprifvande, är ej någon glädje. Det torde vara få yrken som fordra så mycket af sin man. Ständigt vaken och beredd — aldrig någon bekvämlighet, lugn eller ro och dessutom dras med bekymmer, sådant är tidsningsmannens lif. Om honom kan man verkligen säga att han får ro först i grafven. Men om er son har så stor lust för tidsningsmannabanan skulle det ju vara synd att ej låta honom få visa hvad han kan duga till. Han kan skriva till »Pressens Platsbyrå», Stockholm och höra sig för. Redaktör Rosendahl, Stockholms-Tidningen, är föreståndare för byrån. Beträffande lönerna äro de rätt divergerande, beroende på olika tidsningar. En volontär (d. v. s. nybörjare) kan knappast beräkna någonting i lön. Minimilön efter två års arbete i pressen är 2,000 kr.
— Det enklaste är att söka komma in på någon tidsningsredaktion, lättast torde det låta sig göra i landsorten. Ynglingen i fråga bör naturligen vara fullt hemmastadd i att skriva svenska, och helst hvad man kallar stilslist. Tala vid någon tidsningsman på platsen. Hjärterdam.

Nr 299. Kalla fötter ha mestadels sin orsak i för litet motion. Försök att springa något kanske det hjälper. Annars sök läkare. Allons.
— Mot kalla fötter hjälper att alltid ha varma, torra strumpor, således flitigt ombyte. Att utnå på strumporna vira in foten i tidsningspapper, eller åtminstone begagna iläggssulor af flerdubbelt sådant, kan rekommenderas. I Butteriks mönsteraffär, Drottningg. 57, Stockholm, finns utmärkta inläggssulor af kamelhår. På morgnarna kalla fotbad (få ej räkna mer än 1/2 minut ungefär) och därefter promenad. Hjärterdam.
Nr 300. Fördelaktigast är nog att skaffa sig afgångsbetyg från högre flickskola (8 kl.) som medför kompetens till att söka till högre seminarium, post, telegraf, bank o. s. v. Hjärterdam.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.
Don Arthur Lägg bort brefstäl-laren för novellförfattare och skrif något nytt.
Walter B. Lär er först att stafva så få vi se sen.
Onämnd. Försent för julen och dessutom litterärt sedt omöjligt.
Paulus Transtranditus. »Solupp-gång i vildmarken» — solnedgång i korgen.
EXPEDITIONENS BREFLÅDA.
»18 års Örebro, 3:— 2 ggr.
Likvid i postanvisning.

Målarskolan, 38 Smålandsgatan. Tel. Brunkeb. 62.
Undervisning i Porslin, Oljemålning, Gyllen-läder, Läderplastik m. fl. ämnen. Lager af porslin, materiel för målning.
Porslin brännes.
Emma Nordberg, Augusta Peterson.

Doktorinnan Bergmans Målarskola.
Elever mottagas i Porslins-, Olje-, Akvarell- och Gobelinnålning. Miniatur på elfenben. Beställningar mottagas. Allm. Tel. 24993.
Humlegårdsgatan 10, 3 tr.

Ungdom!

Kunskap är vägen till framgång och bröd.

Begär prospekt helst nu genast med 20 öre i frimärken från Sveriges mest mångsidiga och tidsvinnande läroanstalt för män och kvinnor av olika åldrar och yrken från enkel praktisk utbildning ända till studentexamen,

Mariannelunds Praktiska Skola,

som omfattar följande avdelningar och kurser:
Gymnasium för real- och latinavdelning med grekiska, (mycket tidsbesparande, 4 avlagt studentexamen 1913).
Realskola (genomgås i regel med realskoleexamen som avslutning på 3 terminer med folkskola som underlag men kan medhinnas på endast 2 terminer, 24 avlagt realskoleexamen 1913).
Förberedande avd. a) till statens lantbruksinstitut, b) till Chalmers och andra läroanstalter för högre teknisk undervisning samt bergskolor, c) till folk- och småskoleseminarier, (mycket goda resultat, flere års tidsvinst).

Allmän skola (valfria ämnen).
Språkskola för personer, som för praktiska behov önska lära sig ett eller flera främmande språk.

Handelsinstitut för gross- och minuthandel, fabriksrörelse och annan liknande, bankrörelse samt stenografi, maskinskrifning och maskinräkning, främmande språk (akademiskt bildade lärare).

Juridiskt seminarium för länsmansaspiranter, polismän, advokater, inkasserare, landskanslistor, kommunalmän m. fl. (ledes av e. o. hovrättsnotarie). Flere av våra f. d. elever hava nu egna advokatkontor.

Teknisk fackskola för a) Byggnads-, b) Mekaniska-, c) Elektriska-, d) Kemiska-, e) Väg- och vattenbyggnadsfacket, (många hava efter genomgången kurs här erhållit mycket goda platser i olika yrken).

Lantmannaskola för utbildande av småbrukare, inspektorer, förvaltare, bokhållare, befallningsmän, kontroll-assistenten m. m. (platsanskaffning).

Husmodersskola I. Skolkök med huslig ekonomi i två olika stora avd., A och B, vardera inneh. två undervisningskök med var sin matsal, II. Skolhushållets avd. praktisk undervisning i matlagning, servering, tvätt och glansstrykning och allt som tillhör ett ordnat hushåll (platsanskaffning).

Slöjd- och vävskola, handarbeten av olika slag från det enklaste till den mest invecklade konstslöjd samt konstvävning däribland gobelängvävning samt knyppning och träsnideri, glödrörning m. m.

Slöjdlärarinneseminarium för utbildande av slöjdlärarinnor (platsanskaffning).

Sommarkurser i språk och matematik 26 juni—20 aug. för sådana som vilja förena nytta och nöje, idka studier på samma gång som rekreera sig i en härlig natur med den bästa luft i skolans egna parker.

Musikskola, undervisning i orgel- och pianospelning (kapell finnes, som ledes av en skolans lärare och har övningar 2 ggr i veckan, instrument: orgel, piano, fiol, cello, flöjt och horn).

Skolan har ett 30-tal kvalificerade och var på sina områden skickliga och erfarna lärare och lärarinnor, däribland icke mindre än 6 fil. magistrar, 4 ingenjörer, språklärare, däribland en infödd engelsk, en agronom, en jur. kand., 7 lärarinnor för husmoders- och slöjdvärdningarna utom föreståndarinnan m. fl., har egna hus på egna tomter till fastighetsvärde av 80,000 kr., disponerar i egna och förhyrda hus icke mindre än 104 rum, av vilka 40 äro lärorum, däribland flera stora salar och en hörsal rymmande 600 personer, en gymnastiksal, flera badrum med finsk badstu och simhall m. m., har vattenledning med självtryck, slaskledning, elektriskt ljus och andra bekvämligheter. Av resurser över vilka man förfogar och av resultat, som vunnits, skall varje företag bedömas och icke av obestyrd påståenden, och därav skall allmänheten själf skaffa sig förvisning om vilken skola som är bäst. Klipp ur annonsen. Nämn denna tidning.

Adress: Praktiska Skolan, Mariannelund.
ALB. LINGSTRÖM, rektor.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget,

Drottninggat. 4, Stockholm,
Afdelningskontor: Götgatan 31,
Depositionsräkning $4\frac{1}{2}$ %
Kapitalräkning $4\frac{1}{2}$ %
Sparkasseräkning 4 %

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige
meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.
Intråde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller öck årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4.5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.
Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Gotlands största, mest spridda tidning är läns-tidningen

Gotlands Allehand

Den enda på ön, som utkommer hvarje helgfri dag.
Den har en upp-laga af öfver **6,500 ex.**
Inarbetad sedan 40 år bland Gotlands hela be-folkning är

Gotlands Allehand

länets allmänna annonsorgan, som särskildt för den stora landtbefolkningen är oumbärlig.
Gotlands Allehandas upplaga är som nämnt 6,500 exemplar.
Då ön Gotlands hela invånareantal icke mycket öfver-stiger 54,000, kan man utan synnerlig öfverdrift säga att Gotlands Allehand läses i hvarenda stuga på ön.
Gotlands Allehand har större upplaga än de andra Gotlandstidningar tillsammans.
Annonpris: 5 öre pr millim. före och efter texten.

ANNONSBR skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BOSTADSINSPEKTRISBEFATTNING vid Göteborgs Hälsovårdsnämnd sökes därstädes senast den 15 jan. 1914, med tillträde den 1 febr. eller senare. Lön 1,200 kr. jämte ålderstillägg. Till ansökan fogas bestyrt meritförteckning, läkarebetyg och event. referenser.

BILDAD FLICKA, som är villig att sköta hushållet åt ung lärarinna på landet, får plats 1 febr. Svar med löneanspråk och pret. till »Sällskap», Iduns exp. f. v. b.

PLATS hos en äldre ensam dam finnes genast för bättre flicka, kunnig i matlagning, som vill åtaga sig en ensamjungfrus sysslor Betyg jämte foto och lönepret. torde sändas till Postbox Nr 14, Lilla Edet.

BARNFRÖKEN med godt sätt mot barn och van att handhafva sådana får plats i familj för att sköta 2 barn (2½ och 5 år gamla) samt att hjälpa till med hvarjehanda göromål. Jungfru finnes. Den som är kunnig i sömnad och handarbeten har företräde. Svar med foto, betygsskrifter, lönepret. m. m. till »Jan. Fr.» Iduns exp., Stockholm.

PLATS FINNES - som lärarinna att läsa med en 9-årig flicka i hemmet. Svar till »Privat», Iduns exp.

EN BÄTTRE, anspråkslös, barnkär flicka, något kunnig i sömnad, erh. genast plats i fam. nära Göteborg för att hjälpa till med barnen och inomhus föref. göromål. Svar till »A. E.» Partille p. r.

UNG BÄTTRE FLICKA från enkelt hem erhåller på nyåret plats i mindre tjänstemannafamilj på landet (Norrländ) att biträda husmodern med vanliga hushållsgöromål samt med skötseln af två små barn. Någon kunnighet i sömnad önskvärd, ehuru ej nödvändig. Lön 10 kr. pr månad. Jungfru finnes. Svar med foto till »Nyåret» under adr. S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATSEN SOM SJUKSKÖTERSKA vid den nyuppförda epidemisjukstugan i Säfsjö är ledig att tillträda nu genast. Lönevillkor: 400 kr., bostad med ljus och eldnad, men fri kost endast då sjukstugan är belagd. Ansökningar till Doktor Aug. Abrahamsson, Säfsjö, som lämnar upplysningar.

I GODT HEM å Karlsborg, får enkel, undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats att läsa med två flickor 10-12 år, 2-3 klassens kurser. Vid. Nya Inack-Byrån Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

A EGENDOM I SÖDERMANLAND, närheten af Nyköping, godt hem med tjänare får som husmors verkliga hjälp bättre hushållsven flicka kunnig i matlagning o. s. v. plats. Medlem af familjen. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgat 34, Stockholm.

EN ENKEL, anspråkslös omkr 30-årig flicka får på nyåret plats att ensam sköta hemmet och vara sällskap åt äldre ensam fru. (Tre rum, värmeledn., gas, el. ljus, W. C., hjälp vid skurning o. d.). Svar med bet., ref. och löneanspr. till »Enkefru», Korrespondentens exp., Landskrona.

FÖR TVÄNNE BARN i ålder 7 resp. 9 år önskas en lärarinna, om möjligt äfven musikalisk med mildt och godt sätt villig att äfven deltaga i vanliga inom ett hem förekommande göromål. Svar med fotografi till »Ingenjör 1914», Svenska telegrambyrån, Sthlm.

Elever

emottagas i gobelinvärdnad hos Amelie Fjæstad, Rocksta, Arvika.

Husföreståndarinna,

30-35 år, enkel och anspråkslös, frisk och med godt och jämnt lynne, af god familj, önskas för litet hem i Stockholm, där husmodern till följd af långvarig sjukdom är nödsakad vistas borta från hemmet. Sökanden skall kunna ensam med ordning och omtanke sköta hemmet, och fordras för en 10-årig dotter god och moderlig omvårdnad. Bästa ref. fordras. Tilltr. 1 april eller helst tidigare. Svar med uppgift om pret., ålder m. m. helst med foto torde benäget sändas under adr. »Köpmän ¼ 1914», Tidn.-kont., Odengat. 63, Stockholm.

Barnsköterskekurs

vid Flensburgska Vårdanstalten för späda barn i Malmö börjar den 1 mars 1914. Kursen är ettårig. Sökande torde före den 1 februari 1914 till Anstaltens Överläkare inlämna sina till dess Styrelse ställda ansökningshandlingar. För antagning till elev fordras med läkarebetyg styrkt godt hälsotillstånd, fyllda 18 år, och elementarskoleutbildning (betygsafskrift). Afgiften 150 kr., erlägges vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas af Husmodern.

STYRELSEN.

PLATSSÖKANDE

UNG, BILDAD FLICKA m. gladt o. jämnt lynne önsk. pl. som hjälp o. sällskap. Villig bitr. m. skrivgöromål. Genomg. handelsinst. Språkkunnig, musikalisk, skicklig i klädsömnad o. handarb. Svar t.»God hjälp 25», Iduns exp.

INACKORDERINGAR

INACKORDERING kan erhållas på nyåret med ensam eller deladt rum hos fru Maria Planting-Gyllenbåga, Artillerigat. 28 A. III. Allm. tel 222 23. UNG DAM med daglig verksamhet erhåller god inackordering i bildad, musikalisk familj. Svar till »Ambetsman 100 kr.» under adress S. Gumaelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b. eller Allm. Tel. 26885.

Werners Pensionat,

Regeringsgatan 52, Stockholm, förstklassigt bord, äfven dietiskt för magpatienter. Inackordering samt matgäster för längre eller kortare tid mottages. OBS! Centralt läge. Riks. 15260. Innehafvarinnan förut haft pensionat i Enköping öfver 10 år.

En bättre dam,

som önskar lefva obemärkt i Köpenhamn, kan erhålla ett godt, komfortabelt hem därstädes hos en bildad dam. Närmare genom skriftväxling. Svar till »Komfortabelt hem», Sv. Telegrambyrån, Malmö.

FRANKRIKE. Annonseren vore tacksam om föräldrar, som haft döttrar i pension i norra Frankrike, helst Normandie, skulle vilja lämna adress på lämpligt ställe, dit man med fullt förtroende kan skicka en 16-årig flicka. Benäget svar till »Tacksam för råd», Iduns expedition.

Bästa inackordering

till vårterminen för skolyngling som vill dela stort och trefligt rum. Bästa ref. från nuv. inackordering. Svar »I. H.», Iduns exp.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

Grundad år 1902.

Kursen för flickor,

som omfattar 3½ mån., börjar fredagen den 23 jan. 1914. Grundlig och praktisk undervisning i enklare och finare matlagning, uppläggning och garnering; bakning af jäsdeggar och finare bakverk; beredning af apelsinsaft och apelsinmarmelad. Konservering af kött; konfektberedning, smöruppläggning, dukning, servettbrytning och servering; kökets spiselns (vedspis och gasspis) och kokkärlens skötande, uppköp av matvaror, bokföring för hemmet; födoämneslära och köttstyckning (5 lekt.). Dessutom en kortare kurs i sjukvård för hemmet samt (valfritt) barnavård.

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,

Riks 2035. Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss. Sthlmstel. 93 02.

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA.

Sveriges äldsta (grundad 1878), största och mest välkända i sitt slag. Utmärkt väl kvalificerade lärare. Moderna, nybyggda lokaler. Undervisning lämnas i 10 olika fackavdelningar däruv:

Hushållsavdelning i förening med husmoderskurs omfattar finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror, slakt, dess tillvaratagande och konservering, uppläggning, dukning, servettbrytning och servering, köks-göromål, tvätt, mangling, glansstrykning. Teoretisk undervisn. i födoämnes- och hälsolära, samaritkurs, barnavård, svenska språket, räkning och hushållsbokföring. Provmiddagar och supéer tillagas av elever på egen hand. Under aug. och sept. konserv. av frukt och grönsaker.

Slöjd uti Slöjdavdelningarna vari får genomgå vävnader av alla slag, linnesömnad, märkning, stoppning, knyppling, broderier m. m.

Fullständig slöjddkurs för utbildande af slöjdläroinnor.

Inträdestider se prospekt som sändes mot dubbelt porto.

NILS SCHENKE, Rektor.

MAZETTIS ÖGON-CACAO

pr hektopaket 45 öre,

delikat - kraftig - hälsosam.

Högsta näringsvärde! Lämnar ingen bottenats!

MAZETTIS SPIS-CHOKOLADER

med eller utan mjölk

särdeles fina och välsmakande.

“Nobless“ i tuber

foalett efter en fotvandring, då det gäller att på ögonblicket återställa glansen på smutsiga eller våta skodon, är en tub “Nobless“ rent av ovärderlig. Den är för skodonen vad en god tvål är för händer och ansikte.

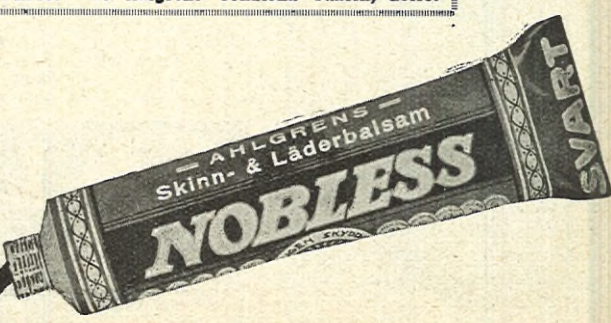
Det är icke ens nödvändigt att medföra skoborste, enär man direkt ur tuben anbringrar på skon det minimala kvantum som behöves, varefter skon kan avpuksas med en yllelapp e. d. Fördelen härav ligger i öppen dag, då det ju på en resa eller en utflykt gäller att åstadkomma bästa möjliga effekt med enklaste medel och minsta möjliga besvär och tidsudräkt.

Ahlgrens Skinn- och Läderbalsam **Nobless** är därtill ett verkligt prima fabrikt, som ej förstör lädret utan tvärtom konserverar detsamma.

för skodonens putsning är ovillkorligen det bästa putsmedlet för resor och utflykter. Tuben är bekväm att medföra i resväskan eller i o. m. i fickan, renlig vid handhavandet och dess användning vållar minsta möjliga besvär. Vid en hastig användning vållar minsta möjliga besvär och tidsudräkt.

Till platser, där ännu inga återförsäljare finnas, expedieras gärna direkt till konsumenterna 6 tuber portofritt för kr. 2:10. **F. Ahlgrens Tekniska Fabrik, Gefle.**

Nobless

VINOLIA

Twålar, Parfymer och Toalett-Artiklar.

De som med rätta äro stolta öfver sin blomstrande hy använda Vinolia, ty de veta, att Vinolia aldrig kan skada densamma, utan endast verka välgörande.

Vinolia Generalagentur:

Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. DJ.

Förnämsta medel att skydda huden och bevara hyns friskhet är

Oatine-Crème

- en kraftig, snövit naturprodukt af ren hafre. Akta Oatine-Crème i hvit burk med grönt lock från The Oatine Co., London, säljes efter tull-örhöjningen till 1.50 o. 3 kr. per burk. Oatine-Crème, -Tvål, -Puder o. -Balsam finnes öfverallt samt hos A. W. Northing, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlagsgat. 16 o. Drottninggatan 63 Stockholm.

Det af Apotekaren Fil. Dr H. Cederberg uppfunna antiseptiska preparatet SASOL är det bästa, mest effektiva, behagligaste och i bruket billigaste medlet för vård af sår, samt yttre skador och åkomor.

SASOL har den mest allsidiga användning, är ofgiftigt och retar ej hud och slemhinnor. En hvar som gjort bekantskap med SASOL föredrager detta obetingadt framför andra antiseptiska medel och konc. munvatten.

Säljes å apoteken och i välsorterade affärer i originalflaskor å kr 2: - och kr. 1: -.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufaktur, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institutet,

Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta o. fullständigaste specialkurs i **Sjukgymnastik o. Massage.**

Begär prospekt!

Tandteknikerkurs.

Assistent W. Johnssons kurs börjar åter den 1 febr. Anmälningar snarast Malmkillnadsgat. 60, Stockholm.

Mot grått hår!

Härmed meddelas ärade kunder, att det utmärkte och mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som i 40 år förts endast i Fanny Gelin's Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5, hädanefter fås under adress Firma Fanny Gelin, Norrviken. Rikst. tel. Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

Mélanogéne,

Dionomare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pr. kr. 4:50. Försändes diskret.

Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggatan 21, Sthlm.

ROYAL WINDSOR

Det berömda härstärkande vattnet.

Oliver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund 1879. Beg. end. fl. med orden: **Royal Windsor Perfectionne.** En alljämnt stilig försäljning samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.— + porto.

Nederlag: Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Prenumerera på Idun!

FLORODOL

Tvål

Allt ifrån ditt första framträdande har Florodol tvålen varit en af de mest kända och populäraste och detta tack vare sin absoluta renhet och sina utöfsta ingredienster, som gör att Florodol tvålen intager en ställning framför alla andra tvålartiklar.

H. G. SÖDERBERGS IMPORT A. B.

Prima Antracit, Hushållskol, Briketter, okrossad, krossad och småkrossad Koks

Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker vid våra nya anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och stybbfri vara erhålles.

R. t. 5914, 3092, 575, 11809, 11812. A. t. 451, 3092, 1282, 2582.

E. Hulth Kvinnliga Utbildningsskola
(f. d. Villa Hult, Kneippbaden)

börjar sin nästa kurs den 1 febr. med Husmoderskursen som huvudämne och i öfrigt valfria ämnen, såsom: Sång, Musik, Språk, Målning, Konstslöjd, Kläd- och Linnesömnad samt Handarbeten. Husmoderskursen pågår i fyra månader och omfattar enklare och finare Matlagning, Bakning, Konservering och Konfektkökning. I Husmoderskursen ingår äfven fullständiga kurser i Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten och Konstslöjd. Endast ett begränsadt antal elever emottagas, som alla bo inom skolan. (Undantag göres för elever med föräldrahem i staden). Obs! Den enda skola i Stockholm med helsepension, där eleverna samtidigt ha ett godt hem. Examinerade lärarinnor på alla områden. Begär prospekt hvari referenser af föräldrar till från skolan utgångna elever finnas intagna. Adr.: E. Hulth Kvinnliga Utbildningsskola, Artillerigatan 6, 2 tr., Stockholm. Rikst. 11886. Allm. 28940.

Margareta Slöjd- och Husmodersskola har till uppgift att praktiskt utbilda kvinnor såväl för enklare som större o. mera krävande hem. Musik o. sång i hemmet. Tyska o. engelska talas. Upplysningar och prospekt från skolan. Postadr. Filipstad. Rikst. 246.

Göteborgs Nya Husmodersskola,
S. Allégatan 2 A. Rikst. 10624.

Husmoderskurser på 1 o. 2 term. med början i jan. o. sept. Grundlig och praktisk undervisn. i enkl. o. fin. matlagning, bakn., konserv., dukn., serv. m. m.; rengöring (obs! största delen af rengöringsarbetet överlämnas efter de första veckorna åt tjänarinnor); linnesöm utan träckl. (varje elev disp en symas-in); hushållsbokf. o. -beräkn.; hälso- o. sjukvårdslära; barnavård, prakt. o. teoret. (valfr.) Kortare kurser i matlagning o. linnesömnad f. m. eller e. m.

Prospekt o. upplysningar på begäran.

Hildegard Friberg, f. d. lärarinna vid Fackskolan för Husl. Ekonomi, Upsala.

Helsingborgs Husmodersskola.
Drottninggatan 13 — Rikst. 1956.

börjar sin tredje kurs den 1 februari 1914. Teoretisk och praktisk undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och alla inom ett hem förekommande göromål samt handarbete och linnesömnad.

Prospekt och upplysningar på begäran.

Emmy Öberg. Gunborg Myrberg.

Ljungby Hushållsskola,
(Kronobergs län.)

börjar sin åttonde kurs 15 januari. Undervisning i finare och enkl. matlagning, bakning, kons. af vildt, smöruppl., sömnad m. m. Hälsoamt luft. Naturskönt belägen. Inackordering af ungdom emottages. Begär prospekt. Goda ref.

A. Bäckström.

Rodenstamska Slöjd- o. Hushållsskolan, Hudiksvall,

börjar sin 35:e termin den 20 januari 1914.

Husmoderskurs: matlagning, bakning o. d. Slöjdkurs: pedagogisk kvinnlig slöjd, handarbeten av olika slag, vävning, växtfärgning. Prospekt på begäran.

Språk- o. Hushållsskolan Fleurie,

som börjar sin vårtermin d. 20 januari 1914, mottages ännu ett par elever. Prospekt på begäran.

Rosa Lönnies, Fleurie, Linköping.

Strengnäs Hushållsskola.

Husmoderskurs 16 jan.—31 maj. Undervisning i matlagning, bakning, linnesömnad, konstsomnad, födoämneslära m. m. Exam. lärarinna. Prospekt med referenser genom Fru M. Braune, Strengnäs.

Nobynäs Hushållsskola.

Kurs fr. 20 jan. till 20 maj 1914.

Bildade flickor mottagas af Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosam trakt af småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan Fru E. von Kothen Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon 5.

Husmodersskolan i Karlstad

börjar sin fjortonde termin den 24 januari 1914 med följande kurser:

1-årskursen omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och klädsömnad, trädgårdsskötsel, barnavård, (teoretisk och praktisk) m. m.

Halfårskursen omf. matlagning, bakning och sömnad m. m.

6-vecko kursen omf. matlagning och bakning. Heltäckning erhålles inom skolan. Tidseuiga lokaler. Värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. Telefon 812.

NANCY ENWALL.

Örebro Kindergartenseminarium.

Silfvermedalj å Örebroutställningen 1911.

Ettårig, teoretisk, praktisk kurs för utbildande af ledarinnor o. lärarinnor vid Kindergården, hem. barakrubbor, barnhem m. m. Vårterminen börjar den 30 jan. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan, Fröken Maria Kjellmark, Oskarsparken 7, Örebro.

LINDT & SPRÜNGLI

LINDT-CHOKLADERNA

MÄRKE: ROD. LINDT FILS

FINASTE SCHWEIZERMÄRKE

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

Elsa Philips Husmodersskola,
Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 12:te termin för bildade unga flickor den 20 jan. 1914. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker och kött, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbered inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysningar på begäran.

ELSA PHILIP, Stockholm, Karlavägen 25, 3 tr. Tel. Ö. 1310.

Nya Hushållsskolan,
Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm,

hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan afser att meddela bildade flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda, sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt förestå egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära.

Skolan har varit besökt af två tusen niohundra sjuttiosex (2,976) elever. Hvarje kurs omfattar 4 eller 4½ månader. Elever mottagas äfven på kortare tid. Ny kurs börjar den 15 nästkommande januari. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af

Fröken Berta Erlandsson,
19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

Birgitta-Skolan,
Regeringsgatan 19—21, Stockholm.

Kurserna i klädsömnad, linnesömnad, barnkläder, konstbroderi, spetsömm och knyppling börja åter jan. 15. Specialkurs i barnkläder anordnas i Göteborg under februari månad. Prospekt på begäran.

Riks N. 504. Allm. 15235.

Vid Torshäll, Leksand,

mottagas liksom de föregående åren kvinnliga trädgårdselever. Kurs 1 april —31 okt. Prospekt på begäran.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat.

Pris pr fl. 2 50.

Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrfärfärer.

Ferrin

Fås på apoteken.

Bästa järnmedel

utmärkt styrkande.

Apoteket Lejonet, Malmö.

HULTMANS RENA CACAO

pr hg 45 öre

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.

Fonder 20,900,000 kronor.

Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.

Filialer: Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.

Deposition 4 1/2 %

Kapitalräkning 4 %

Sparkassa 4 %

Fondafdelning. Kassafack.

BRUNKEBERGS TEATERN

Alltid veckans bästa nyheter!

Gummiklacker "Excelsior"

Finnas i hvarje välsorterad skoaffär.

Idun utgifves denna vecka i A och B.